

ՀՅԴ Բիւրոյի ուղերձը

Չարաբաստիկ 2023-ը կը մնայ մեր պատմութեան մէջ որպէս հայրենազրկման ու կորստի տարի: Դաւադիր պայմանաւորուածութիւններու ու յանցաւոր անգործութեան արդիւնքում հայաթափուեց Արցախը, ունեցանք Հայաստանի ինքնիշխան տարածքի նոր կորուստ, հարիւրաւոր նուիրական զոհեր, խեղուած մարդկային ճակատագրեր: Իրադարձութիւնների նման ընթացքը կանխելու ջանքը ցաւօք բաւարար չեղաւ: Անտարբերութեան, սեփական ուժերի նկատմամբ թերահաւատութեան, պառակտուածութեան, ազգային-պետական շահերի ստորադասման արմատացած դրսեւորումները այդպէս էլ չկարողացանք յաղթահարել: Ու դրա համար վճարեցինք շատ թանկ:

Աշխարհաքաղաքական, ռազմաքաղաքական եւ ներազգային խորքային վերափոխումների ներկայ հանգրուանում Հայաստանը եւ ողջ հայութիւնը տակաւին շարունակում են կանգնած մնալ ճգնաժամի եւ լրջագոյն մարտահրաւէրների առջեւ: Ստեղծուած իրավիճակի յաղթահարման համար հեշտ ու արագ լուծումներ չկան: Մենք խնդիր ունենք թէ՛ ներքին, թէ՛ արտաքին ճակատում: Արտաքին մարտահրաւէրները հնարաւոր չի լինի յաղթահարել առանց ներքին մարտահրաւէրները յաղթահարելու: Մեր բոլորի գերիսնդիրն է՝ նոր կորուստներ ու կենսական զիջումներ, անվտանգային իրավիճակի վատթարացում թոյլ չտալը: Այս ամէնը մենք ի գորու ենք անել եթէ վերականգնենք հաւատը մեր ուժերի նկատմամբ ու մեր ռեսուրսների ամբողջական գոյքազրմամբ պայքարենք ու գործենք առանց յոգնելու: Միայն այդպէս կարող ենք կանխել կորուստների, պարտութեան ու ազգային նուաստացման այս կործանարար ընթացքը: Օրուայ հայրենազաւ վարչախմբի ու թուրք-ատրպէյ-ճանական տանդեմի կողմից մեզ պարտադրուող սին «խաղաղութեան» օրակարգին մենք պէտք է հակադրենք մեր ազգային-պետական շահերից բխող իրական, արժանապատիւ խաղաղութեան օրակարգը, որը կ'ապահովի եւ Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքային ամբողջականութիւնը, անկախութիւնն ու անվտանգութիւնը, եւ Արցախի ժողովրդի ու Հանրապետութեան իրաւունքների պաշտպանութիւնը եւ ընդհանրապէս մեր ժողովրդի բարօրութիւնը:

Արդարութեան, արժանապատուութեան եւ հաւասարութեան արժեհամակարգերի վրայ հիմնուած մրցունակ, նոր որակի ազգային պետութեան կառուցումը պէտք է հուշակուի ազգային ռազմավարական նպատակ:

Մենք հաւատում ենք մեր ժողովրդի հաւաքական իմաստութեանն ու ուժին եւ վստահ ենք, որ միասին կարողանալու ենք բեկել պատմութեան ընթացքը:

ՀՅԴ ԲԻՒՐՕ
2024 թ. Յունուարի 10

«Ազատագրական պայքարի ջանակիրը պէտք է ըլլայ մեր երիտասարդութիւնը». Հարցազրոյց ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Յովսէփ Տէր Գէորգեան

Յունուար 16-ին «Հորիզոն» խմբագրատունն այցելեց ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ եւ երիտասարդական հարցերու պատասխանատու Յովսէփ Տէր Գէորգեանը: «Հորիզոն» գլխաւոր խմբագիր Վահագն Գարագաշեանի հետ կայացած հարցազրոյցի ընթացքին Յովսէփ Տէր Գէորգեան անդրադարձաւ ՀՅԴ երիտասարդականի բազմաթիւ աշխատանքներուն: Հարցազրոյցը կարդալ էջ 6:

Մուրատ Փափագեանի Եւ Մասիս Աբրահամեանի Հայաստան Մուտքի Արգելքը Կը Վերացուի

ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն մարմինի հանրային կապերու գրասենեակի պատասխանատու, Հայաստանի Ազգային ժողովի «Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւոր Քրիստինէ Վարդանեան կը հաղորդէ, որ երէկ Հայաստանի Վարչական դատարանը բաւարարած է ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ, Յրանսայի հայկական կազմակերպութիւններու համակարգող խորհուրդի համանախագահ Մուրատ Փափագեանի եւ ՀՅԴ Հոլանտայի Հայ դատի գրասենեակի պատասխանատու Մասիս Աբրահամեանի դատական հայցերը ընդդէմ Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան՝ պարտաւորեցնելով Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան Մուրատ Փափագեանի եւ Մասիս Աբրահամեանի վերաբերեալ տուեալները հանել Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքին մէջ անցանկալի նկատուող օտարերկրացիներու տուեալներու շտեմարանէն:

Վարդանեան նաեւ կը տեղեկացնէ, որ հաշուի առնելով հարցի հանրային լայն հնչեղութիւնը եւ համակարգային բնոյթը, այլ մանրամասնութիւններ ներկայացնելու համար 25 յունուարին, ժամը 12:00-ին, ՀՅԴ «Միմոն Վրացեան» կեդրոնին մէջ տեղի պիտի ունենայ մամուլի ասուլիս՝ գործով ներգրաւուած փաստաբաններ Սիրանոյշ Սահակեանի, Ռուբէն Մելիքեանի եւ Ազգային ժողովի պատգամաւոր Արծուիկ Մինասեանի մասնակցութեամբ:

Արցախի Ժողովուրդի Հայրենադարձութեան Եւ Իրաւունքներու Պաշտպանութեան Նպատակով Յանձնախումբ Ստեղծուած Է

Արցախի հիմնական քաղաքական ուժերուն հետ համագործակցութեամբ Արցախի ժողովուրդի հաւաքական հայրենադարձութեան եւ հիմնարար այլ իրաւունքներու պաշտպանութեան նպատակին կոչուած յանձնախումբը արդէն ձեւաւորուած է, տեղեկացուցած է նախկին արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեան:

Օսկանեան նշած է, որ համաձայնած է յանձնախումբի անդամներու առաջարկին՝ համակարգելու անոր աշխատանքները:

«Յանձնախումբի գլխաւոր խնդիրը պիտի ըլլայ միջազգային երաշխիքներով Արցախի ժողովուրդի հաւաքական հայրենադարձութեան եւ իր հայրենիքին մէջ ապահով, անվտանգ ու արժանապատիւ ապրելու իրաւունքի պաշտպանութիւնը եւ հետապնդումը», Դիմատետրի էջին մէջ գրած է նախկին արտգործ նախարարը:

HONDA GABRIEL

THE ALL-NEW 2023 HONDA CR-V TOURING HYBRID

KEVORK ASADOURIAN
TRO BACHEKJIAN

7000, boul. Henri-Bourassa Est
Montréal-Nord, (Québec) H1G 6C4
☎ : 514 327-7777

Al-Nejmah

MIDDLE EASTERN SUPERMARKET

NOW OPEN
NOW OPEN

Սեփականատեր
Յարութ Միփան

Ընտանեկան բացառիկ գործառնություն
ուր կը գտնէք ձեր բոլոր կարիքները
ուտելիքներու վերաբերեալ

★ IN HOUSE

COFFEE ROASTING & GRINDING
ROASTING FRESH NUTS
SESAME GRINDING TO MAKE FRESH TAHINA
TANOOR BREAD & IRAQI SAMOON

Մուրճ աղալ եւ խարկել
Հնտեղէն աղալ օրական դրութեամբ
Շուշմայ աղալ եւ թահինի պատրաստել
Թոնիքի հաց եւ իրաքեան սոմուն

Supermarket | Restaurant | Bakery | Halal Butcher
Վաճառատուն, ճաշարան, փուռ, մսավաճառ

PHONE: 289.232.1200
3085 Hurontario St, Unit 1-6, Mississauga

Թորոնթոյի մէջ կայացած ՀՅԴ օրուան տօնակատարութեան ընթացքին պատգամեց ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Յովսէփ Տէր Գեորգեան

60 տարի առաջ, Թորոնթոյի ՀՅԴ «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէի նախնական գաղտնիքները տեսլական ծրագիր մը յղացան Թորոնթոյի մէջ համայնքային կեդրոն համալիր մը հիմնելու, ուր պիտի համախմբուէր Թորոնթոյի հայու թիւերը: Տասնամեակներ ետք, այդ տեսլականը արդէն իրականութիւն դարձած է եւ Թորոնթոյի Հայ Կեդրոնը վերածուած է Օնթարիոյի հայութեան հայապահպանման ամրակուռ ամրոցին ու բազմակարգ, իր եկեղեցիով, դպրոցով եւ երիտասարդական կեդրոնով: Յունուար 20-ի երեկոյեան, ՀՅԴ «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէի կազմակերպութեամբ նոյն այդ կեդրոնին մէջ նշուեցաւ Դաշնակցութեան 133-ամեայ յօրհանգումը: ՀՅԴ Գանատայի Պատանեկան Միութեան «Քրիստափոր» եւ «Ռոստոմ» մասնաճիւղերու պատանիները երգեցին Հայաստանի, Արցախի եւ Հ.Յ.Դաշնակցութեան օրհներգները, որմէ ետք օրուան հանդիսավար Լորի Արամեան հրաւիրեց ՀՅԴ «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէի նախնական կոմիտէի նախնական վարչապետ Աւագեան սերնդափոխութեան ջանքեր փոխանցելու պատանեկանի կրտսերագոյն անդամ Չարենց Համար-թինեանին:

Տեղի ունեցաւ ՀՅԴ «Քրիստափոր» Պատանեկան Միութեան ՀՅԴ ԳեՄԻ «Սիմոն Զաւարեան» մասնաճիւղի շարքեր փոխանցման արարողութիւն: Խոստման արարողութիւնը վարեց ՀՅԴ ԳեՄԻ Կեդրոնական վարչութեան անդամ՝ Վահէ Ալվազեան:

Ուղերձով հանդէս եկաւ ՀՅԴ «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէի ներկայացուցիչ Վահան Աճէմեան: «Դաշնակցութիւնը Գանատայի մէջ կը գործէ աւելի քան 120 տարի է ի վեր: Այսօր, 120 տարի ետք, կը շարունակէ գործել նոյն աշխուժութեամբ եւ թափով: Տակաւին անցեալ տարի մեր կուսակցական շարքերը համալրուեցան 23 նոր անդամներով՝ Օնթարիոյի 3 կոմիտէի ներկայացուցիչներէն, որոնց կէսը երիտասարդական շարքերու անդամներ էին. բան մը՝ որ ցոյց կու տայ կուսակցութեան պայծառ պապեան», յայտնեց Վահան Աճէմեան եւ նշեց, որ տօնակատարութիւնը պատմական օր է համայնքին համար, որովհետեւ առաջին անգամ ըլլալով, Թորոնթոյի հայ կեդրոնէն ներս հաւաքուած են Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան Բիւրոյի ներկայացուցիչն ու Բիւրոյի երկու անդամներ, ինչպէս նաեւ Գանատայի տարբեր նահանգներէն ժամանած ՀՅԴ Կեդրոնական Կոմիտէի բոլոր անդամները, ՀՅԴ

Գանատայի պաշտօնաթերթ «Հորիզոն»-ի խմբագիրը, անգամ մը եւս ցոյց տալով Գանատայի Դաշնակցական կառույցի միասնականութիւնն ու յանձնառութիւնը՝ պայքարելու Միաւորուած Հայրենիքի տեսլականին ի խնդիր:

Յրանսայէն յատկապէս հրաւիրուած հանդիսութեան գլխաւոր պատգամաբեր Յովսէփ Տէր Գեորգեան իր խօսքին մէջ անդրադարձաւ Հարաւային Կովկասի աշխարհաքաղաքական ներկայ կացութեան, հայրենի պետութեան դիմագրաւած մարտահրաւէրներուն եւ Արցախեան վերջին պատերազմէն ու բռնի տեղահանումէն ետք արցախահայու թեման առկայ իրավիճակին մասին: Ան ըսաւ. «Հրաշք լուծումներ չկան. հետեւողական եւ ծրագրուած աշխատանքի շնորհիւ հզօր պետութեան կերտումն է այս տարածաշրջանին մէջ գոյատեւելու եւ ապա զարգանալու միակ գրաւակալը: Հզօր պետութիւն՝ որ հիմնուած ըլլայ ընկերային արդարութեան, բարգաւաճ տնտեսութեան եւ ռազմական կարողութիւններու վրայ: Այդ հզօր պետութիւնն է որ մեզի թոյլ պիտի տայ ազատագրելու Արցախը թշնամական բռնագրաւումէն: Հզօր պետութեան մեր պատկերացումը ունի կարեւորագոյն բաղադրիչներ, որոնցմէ առաջինը՝ արտաքին քաղաքականութիւնն է եւ կը հաւատանք որ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան միակ արեւելումը պէտք է ըլլայ Հայկական արեւելումը»:

Ներազգային գետնի վրայ, պատգամաբերը նշեց, որ կուսակցութեան կիզակեղծող յառաջիկայ հանգրուանին Արցախի հիմնախնդիրն է: Ան միաժամանակ հաստատեց այն իրողութիւնը, որ ազգային գաղափարախօսութեան դաւանող հիմնական քաղաքական ուժ հանդիսացող Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան դէմ չէ իշխանութիւններուն կողմէ կը տարուի մոլեգին պայքար, որ կը նպատակադրէ մէկ թիրախ՝ տկարացնել կուսակցութեան կառույցը, թերահաւատութիւն եւ կասկածամտութիւն սերմանել Դաշնակցութեան նկատմամբ: Ան յայտնեց, որ ինչպէս հեռու կամ մօտիկ անցեալին, շնորհիւ կուսակցութեան ներուժին եւ միասնականութեան, նման փորձերը դատապարտուած են ձախողութեան: (Պատգամաբերին խօսքը կը հրատարակենք առանձնաբար):

Ան իր խօսքը եզրափակեց ըսելով. «Հասած ենք այնպիսի օրհասական օրերու, որ ելքեր գտնելու եւ վերոնշեալ ծրագիրները իրագործելու համար անհրաժեշտ է հաւատք եւ հետեւողական աշ-

խատանք: Ծրագրուած գործ՝ անխտիր բոլոր ոլորտներու մէջ, որպէսզի ունենանք հզօր պետութիւն, մարտունակ բանակ, ազգային գիտակցութեամբ հայու թիւեր, ամրակուռ սահմաններ, ու կազմակերպուած սփիւռք: Երկարամտակէտ առումով, Հայ ժողովուրդի պայքարելու կամքն ու վճռականութիւնն է որ պիտի ստեղծեն քաղաքական, տնտեսական ու գիտնորական հնարաւորութիւններ որպէսզի ժամանակակից պարտութիւնները վերածենք մշտական յաղթանակներու»:

Դաշնակցութեան եւ Արցախեան ազատագրական պայքարին նուիրուած յեղափոխական եւ հարեւասիրական երգերով հանդէս եկաւ Սերոբ Յակոբեան, «Կիլիկիա» նուագախումբին հետ: 133-ամեակի կարկանդակը հատեցին ՀՅԴ «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէի ներկայացուցիչ՝ Վահան Աճէմեան եւ ՀՅԴ Գանատայի կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ՝ Խորեն Տիմիթեան: Ասմունքով ելոյթ ունեցաւ Նելլի Թաշեան եւ ասմունքեց Վահան Դաւթեանի «Հա-

ւատում եմ քեզ»-ը: Երգիչ Սերոբ Յակոբեանի կողմէ պատրաստուած յատուկ տեսանիւթով յիշատակուեցաւ ՀՅԴ «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէի նախնական երկարամեայ հաւատարիմ կուսակցական, Արցախի 44-օրեայ պատերազմի ընթացքին Վարանդաթաղի պաշտպանութեան թէժ մարտերուն նահատակուած Քրիստափոր Արթիւր, որուն նուիրուածութեան, հայրենասիրութեան եւ անձնուրացութեան մասին վկայակոչեց իր կուսակցական ընկերը՝ Հրաչ Ճապրայեան:

ՀՅԴ «Սիմոն Զաւարեան» երիտասարդականի եւ «Քրիստափոր» ու «Ռոստոմ» պատանեկանի անդամները կուռ շարքերով ու Արցախի դրօշներով մասնակից դարձան Սերոբ Յակոբեանի եւ «Կիլիկիա» նուագախումբի հայրենաշունչ երգերուն:

Գանատայի Հայոց Թեմի կազմակերպութեամբ «Հայ Եկեղեցւոյ Սուրբ Գրային Ուղղափառութիւն» խորագրով աստուածաբանութեան տարրական դասընթացը

Հովանաւորութեամբ Գերաշնորհ Տ. Բաբգէն Արքեպիսկոպոս Չարեանի, բարեխնամ Առաջնորդ Գանատայի Հայոց Թեմի, տեղի պիտի ունենայ «Հայ Եկեղեցւոյ Սուրբ Գրային Ուղղափառութիւն» (ՀԵՍԳՈ) տարրական դասընթացը, սկսած 7 Փետրուար 2024-ին, Ազգային Առաջնորդարանի «Նրուանդ եւ Անի Պատմաճեան» դահլիճէն ներս:

«Հայ Եկեղեցւոյ Սուրբ Գրային Ուղղափառութիւն» տարրական դասընթացը, որուն վարիչն ու դասախօսն է Գերապատիւ Տ. Գեղարդ Մ. Վրդ. Քիւսպէկեան, իւրաքանչեւ ծրագիր մըն է, որ կը միաձուլէ սուրբ գրային եւ տեսական աստուածաբանութեան մօտեցումները:

Դասընթացի ընթացքին պիտի կիրարկուի Սուրբ Գրային սերտողութեան մակածական մեթոտը, կեդրոնանալով Հայ Եկեղեցւոյ ուղղափառ տեսակէտներուն վրայ: Դասընթացին նպատակն է՝ Սուրբ Գրային եւ Աստուածաբանական ուսուցումները առընչել մեր առօրեային:

ՀԵՍԳՈ-ն կ'ընդգրկէ նիւթերու լայն ծաւալ մը, ներառեալ՝ Հայ Առաքելական Եկեղեցին, Աստուածաշունչ Սուրբ Մատեանը, Աստուծոյ Գոյութեան Հարցը, Սուրբ Երրորդութիւնը, Քրիստոսի Անձը, Սուրբ Հոգին, Քրիստոսի Եկեղեցին, Վերածնունդը, Քրիստոսի Հրաշագործութիւնները:

Այս դասընթացը բացառիկ առիթ մըն է այն երիտասարդներուն համար, որոնք կ'ուզեն խորացնել Հայ Եկեղեցւոյ ուսուցումներուն մասին իրենց ծանօթութիւնը: Ծրագիրը կը միտի մասնակիցներուն հայթայթել Սուրբ Գրային հիմնարկ վրայ Հայ Եկեղեցւոյ Ուղղափառ ուսուցման համապարփակ ընկալումը:

Կը հրաւիրենք երիտասարդները (18-39 տարեկան) մասնակցելու համար ինքնութեան հետազոտումի եւ հոգեւոր աճումի այս ուղեւորութեան:

Դասընթացին արձանագրուելու համար կարեւոր է հեռաձայնել եւ կամ գրել Հոգեշնորհ Տ. Յակոբ Վրդ. Եպիսկոպոսին, 514-515-1198 թիւին, մինչեւ 1 Փետրուար 2024:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան «Կիլիկիա Վերլուծական Հարթակ»-ը Աւարտեց Իր Երկօրեայ Աշխատանքները

Արամ Ա. վեհափառ հայրապետին նախաձեռնութեամբ եւ նախագահութեամբ գումարտուած «Կիլիկիա վերլուծական Հարթակ»-ի երկօրեայ նիստերը (19-20 յունուար 2024) հասան իրենց աւարտին:

Առկայ հարթակը, որ մինչ այժմ ունեցած է առցանց եօթը նիստեր, ներառած էր հայկական առումով ընդլայնուած աշխարհագրութիւն. արդարեւ, Հայաստանէն, Արցախէն, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն, հարաւային Ամերիկայէն, Զուլիցերիայէն, Ֆրանսայէն եւ Լիբանանէն պատմաբաններ, իրաւագէտներ եւ քաղաքագէտներ երկօրեայ նիստերով քննարկեցին «Հայկական աշխարհը եւ տարածաշրջանային իրադարձութիւնները» նիւթին առնչուած հրատապ օրակարգի կէտեր:

Փրոֆ. Աշոտ Մելքոնեան (Հայաստան), փրոֆ. Ռուբէն Սաֆրաստեան (Հայաստան), դոկտ. Արմէն Մարուքեան (Հայաստան), դոկտ. Վահրամ Բալայեան (Արցախ), դոկտ. Հրայր Պալեան (Միացեալ Նահանգներ), դոկտ. Խաչիկ Տէր Ղուկասեան (Արժանթին), դոկտ. Վիգէն Զիւրբեան (Զուլիցերիա), Տիգրան Եկաւեան (Ֆրանսա), դոկտ. Նորա Պայրազ-տարեան (Լիբանան), Շահան Գանտա-հարեան (Լիբանան) եւ Ահարոն Շիրազմեան (Լիբանան-քարտուղար) յաջորդաբար քննարկեցին տարածաշրջանի նորագոյն իրադարձութիւնները, Ազրայէյճանի իրադարձութեան նկատմամբ ցեղասպանութեան եւ ցեղային զտման հետեւանքները, միջազգային իրաւական ատեաններու մօտ՝ ռազմագերիներու, ձերբակալուածներու եւ պահուող անձերու վերա-

դարձի հնարաւոր ուղիները արծարծելու, Ազրայէյճանի գործադրած ռազմական յանցագործութիւններու թղթածրարի պատրաստութեան եւ հոգեւոր ու մշակութային ժառանգութեան պահպանման ծրագրի մշակման խնդիրները:

- Խորհրդաժողովը արձանագրեց.
    - 1) Միջազգային իրաւունքի մասնագէտներ եւ ցեղասպանագէտներ Արցախի հայաթափումը որակեցին ցեղասպանութիւն:
    - 2) Ինչպէս 20-րդ դարու Մեծ եղեռնը, Արցախի հայաթափումը տեղի ունեցաւ ի լուր անտարբեր մնացած միջազգային հանրութեան, ներառեալ Հայաստանի գործընկեր Ռուսիոյ:
    - 3) Արցախի հարցը փակուած չէ. կարելի է չէ լուր մնալ ոճիրին, անոր ուրացման եւ շարունակման վտանգին դէմ յանդիման:
    - 4) Արցախի հարցով յանձնառուութիւնը յանձնառուութիւն է Հայաստանի հողային ամբողջականութեան, անկախութեան եւ ապահովութեան:
    - 5) Դէմ յանդիման ազգային գոյութեան պաշտպանութիւն, հայրենի հայրենիքի ու սփիւռքը պարտին վերջ տալ ներքին պառակտումներու, ուժերու ջլատման եւ կրակոտանքի, համախմբուելու ի խնդիր սպառնալիքի միասնական դիմակայման:
    - 6) Նպատակաւորուած աշխատանքներ ծրագրել դէպի հզօր Հայաստան եւ հզօր սփիւռք՝ իբրեւ մէկ ամբողջութեան վերակայացում:
- Խորհրդաժողովը գործնական աշխատանքներու առումով որոշեց.

- ա) 24 ապրիլ 2024-ի նախօրեակին Հայաստանի, Արցախի, սփիւռքի եւ ոչ հայ մասնագէտներու մասնակցութեամբ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան հովանաւորութեամբ, հրաւիրել Արցախի դէմ իրագործուած ցեղասպանութեան եւ միջազգային դատական ատեաններու մօտ Ազրայէյճանը պատասխանատուութեան կանչելու ուղիներուն նուիրուած միջազգային գիտաժողով:
- բ) Հրատարակութեան ձեռնարկել «Կիլիկիա Վերլուծական Հարթակ»-ի 19-20 յունուար 2024-ի խորհրդաժողովի նիստերու ժողովածուն:
- գ) «Արցախի նկատմամբ Ազրայէյճանի կողմէ 2016-2023-ին կատարուած յանցագործութիւնները եւ անոնց հետեւանքները» հետազօտական ծրագրի շրջանակներուն մէջ համակողմանի վերլուծութեան ենթարկել յիշեալ ժամանակահատուածի ընթացքին Արցախի դէմ Ազրայէյճանի իրագործած յանցագործու-

թիւնները՝ նախանշելով անոնց դատաւարտման եւ հետեւանքներու վերացման հնարաւոր գործիքակազմերը:

դ) Պատրաստել Արցախի բռնագրաւուած տարածքներուն մէջ մշակութային ցեղասպանութեան ենթարկուած եւ անոր սպառնալիքին տակ գտնուող հոգեւոր-մշակութային ժառանգութեան արժէքներու ցանկը:

ե) Արամ Ա. վեհափառին եւ Եկեղեցիներու համաշխարհային խորհուրդի ճամբով կոչ ընել, որպէսզի անյապաղ ազատ արձակուին ռազմաքաղաքական առեւանգուած ղեկավարութիւնն ու սպորտինաբար պահուող ռազմագերիները:

Խորհրդաժողովի մասնակիցները անհրաժեշտ նկատեցին հարթակի նիստեր գումարել հերթական յաճախականութեամբ՝ հետեւելու, քննարկելու եւ աշխատանքային ուղիներ ճշդելու համար Հայաստանի եւ հայրենիքի վերաբերեալ ամենէն հրատապ գործընթացներուն:

«Խաղաղութեան պայմանագրի» 10 կէտերը. Ատրպէյճանը չի վերադարձնելու 2020 Նոյեմբերից յետոյ գրաւած Հայաստանի տարածքը

Ատրպէյճանում նախընտրական փուլ է, ուստի թշնամի երկրի նախագահ Ալիեւը սովորականից աւելի բաց է խօսում իր ներկայ եւ ապագայ պլաններէր: Երէկ նա շուրջ երեք ժամ հարցազրոյց է տուել ատրպէյճանական մեդիաների լրագրողներին: Շատ լաւ կազմակերպուած այդ հարցազրոյցը, ըստ էութեան, Ալիեւի նախընտրական քարոզարշաւի առաջին մեծ միջոցառումն էր: Ես մանրամասն ծանօթացայ հարցազրոյցի բովանդակութեանը եւ հաս, թէ ինչն է սառնամանակը եւ համար՝ «Ալիեւի բառերով»: Միանգամայն պարզ, որ սրանք փաստացի այն տրամաբանութիւնն ու կէտերն են, որոնք ընկած են այսպէս կոչուած «հայ-ատրպէյճանական խաղաղութեան բանակցութիւնները» հիմքում:

1. «Խաղաղութեան պայմանագիր» կոչուող թղթում, եթէ այն ստորագրուի, որեւէ կերպ չի նշուելու Հայաստանի ու Ատրպէյճանի միջեւ սահմանը եւ յստակ տարածքը, հետեւաբար՝ Ատրպէյճանը ցանկացած պահի կարող է խախտել այն պնդելով, որ «սահման չկայ, չկայ նաեւ սահմանի խախտում»: Թուղթ ոչ մի բանի մասին, բայց որը լիարժէք մաքրում է Ատրպէյճանին Արցախի հարցում կատարած յանցաքննարկից ու իրաւական առումով այն փակում: «Կադաստրի թուղթ» կոչուած տգիտութիւնը եւս փչուեց:

2. Ատրպէյճանը չի վերադարձնելու 2020 Նոյեմբերից յետոյ գրաւած Հայաստանի միջազգայնօրէն ճանաչուած տարածքը (առնուազն՝ 300 քա-

ռակուսի քմ.): «Զօրքերի հայելային յետքաշում» գաղափարի փուճ լինելը հերթական անգամ ապացուցուեց:

3. Ատրպէյճանն ամէն ինչ անում է, որ թուղթը ստորագրուի առանց միջնորդ, որպէսզի կարողանայ ցանկացած պահի առանց աւելորդ գլխացաւանքի խախտել այն: Այս կէտը դուր չի գալ «միջազգային երաշխիքներ կը լինեն» եւ «աշխարհը չի թողնի», որ մեր վրայ յարձակուեն» թեքերի սիրահարներին:

4. Ատրպէյճանը չի բացելու Հայաստանի հետ սահմանի եւ շարունակելու է Հայաստանի լիակատար շրջափակումը: Հետեւաբար, նոյնը անելու է նաեւ Թուրքիան: Աւելին՝ այս պահին խնդիր է դրուած Հայաստանին կտրել իր երկու հիմնական արտաքին ճանապարհներէր՝ դէպի Վրաստան եւ Իրան: Դա անելու համար օգտագործում են այսպէս կոչուած անկլաւներ թեման (տե՛ս յաջորդ կէտը): «Խաղաղութեան խաչմերուկի» գաղափարի փուճ լինելը հերթական անգամ ապացուցուեց:

5. Ատրպէյճանը ելնում է այն դրոյթից, որ Հայաստանը այս պահին բռնադատել է Ատրպէյճանի 8 գիւղեր, որոնցից 4-ը բուն սահմանին, միւս 4-ը՝ սահմանից ներս («անկլաւ» տեսքով): Ատրպէյճանը «չի կարող հանդուժել այս իրավիճակը» եւ «ամէն ինչ անելու է, որ դրանք ազատագրուին»: Աւելին, Ատրպէյճանը պնդում է, որ դէպի անկլաւներ տանող ճանապարհներ պէտք է տրուեն, որոնք «պէտք է բնակեցուեն ատրպէյճանցիներով»: Սրանք մինի-միջանցքներ են: Ի միջ ի այլոց, Ալիեւն ասաց, որ

այս թեման այժմ քննարկում է սահմանազատման յանձնաժողովում: Չի բանակցուած, այլ Ատրպէյճանի պայմանի տեխնիկական իրականացման հարցերն են քննարկուած:

6. Ատրպէյճանը պահանջում է միջանցք Սիւնիքի տարածքով: Այո՛, հենց միջանցք, ուրիշ ոչ մի բան՝ «անխոչընդոտ անցում» անուան տակ: Ընդ որում՝ շատ կոնկրետ տեղով՝ Մեղրիով, քանի որ այն «ամենապարզ եւ ամենայարմար ճանապարհն է» դէպի Նախիջեւան: Մի-ժամանակ Ալիեւը ակնարկեց, որ ցանկացած պահի կարող է զէնքով վերցնել այդ ճանապարհը:

7. Ատրպէյճանը խոստովանում է, որ Հայաստանի Հանրապետութեան հանդէպ իր յաւակնութիւնները հնարաւոր են դարձել Արցախում տարած յաղթանակի շնորհիւ: Ալիեւը բառացի ասում է, որ Շուշիին գրաւելը թոյլ տուեց բացել Զանգեզուրի հարցը: Սրանից աւելի լաւ ապացոյց, որ Արցախը Սիւնիքի ու Հայաստանի մնացեալ մասերի պաշտպանութեան գլխաւոր միջոցն էր, դժուար է գտնել: Ընդ որում՝ թշնամու բերանով է ասուած:

8. Ատրպէյճանն ամէն ինչ անելու է նախագահներ Սեթ Սարգսեանին ու Ռոպերթ Քոչարեանին եւս գերակարգելու համար: Այդ մասին ուղիղ նշեց Ալիեւը:

9. Ամբողջ հարցազրոյցի ընթացքում Ալիեւը Հայաստանի բոլոր տարածքներին համար օգտագործում էր թուրքական տեղանուններ՝ «Իրեւան» (Երեւան), «Արեւմտեան Զանգեզուր» (Սիւնիք), «Իստիսու» (Ջերմուկ) եւ այլն:

Նաեւ նշում, որ եթէ սահմանազատում լինի քարտէզով, ապա պէտք է քննարկել Երեւանի պատկանելիութեան հարցը: Սա Ատրպէյճանի ծաւալապաշտութեան կարեւորագոյն դրսեւորումներից է, որով այժմ դատարարուում է ատրպէյճանական հասարակութիւնը:

10. Ատրպէյճանը Եւրամիութեան գլխաւոր գործընկերներից է կազմի մատակարարման հարցով: Հետեւաբար Ատրպէյճանը ոչ մի դէպքում չի վախենում Արեւմտեան ճնշումից, որովհետեւ այն չի լինելու: Ատրպէյճանին մնում է խելացի խաղալ Ռուսաստանի հետ, ինչը եւ արւում է (նոյնիսկ հարցազրոյցի մակարդակում ճիշդ ուղեբճներ յղելով Մոսկուային):

Հարցազրոյցում այլ հետաքրքիր կէտեր եւս կային, բայց այս 10 կէտը այն հիմնականներն էին, որոնք, փաստացի, կազմում են այս պահին այսպէս կոչուած «հայ-ատրպէյճանական» բանակցութիւնների փաթեթը: Հետեւութիւն. Ատրպէյճանը որեւէ նպատակ չունի Հայաստանի հետ խաղաղ գոյակցութեան: «Խաղաղութեան պայմանագիրը» ընդամենը պարզ մանիպուլյացիա է՝ Հայաստանում ժողովրդի դիմագրութիւնը կտորելու համար:

Այս կէտերից որեւէ մէկով զիջումը բերելու է Ատրպէյճանի եւ Թուրքիայի կողմից նոր պահանջների, ինչպէս Արցախի հարցում զիջումը բերեց Սիւնիքի ու Ջերմուկի վտանգների:

Վարուժան Գեղամեան թրքագետ

ՀՄԸՄ Գանատայի 50-րդ Մարզական խաղեր

Ահա առաջին հասարակական պահանջարկը, երբ Գանատայի շրջանի մարզիկները անգամ մը եւս պիտի բոլորուէին միասնաբար քաղցր յիշատակներ հիւսելին իրարու հետ: Բոլորին ուրախութիւնն ու խանդավառութիւնը անբացատրելի էր: Երէջ թէ կրտսեր, որքա՞ն երկար ժամանակ սպասած էին այս օրը տեսնելու ու սպրելու:

Եւ այսպէս, 24, 25 եւ 26 Նոյեմբեր 2023-ին տեղի ունեցաւ ՀՄԸՄ Գանատայի Շրջանի 50-րդ Մարզական խաղերը, հովանաւորութեամբ ՀՄԸՄ Գանատայի Շրջ. վարչութեան, կազմակերպութեամբ եւ հիւրընկալութեամբ ՀՄԸՄ-Կամբ Մոնթրէալի մասնաճիւղի վարչութեան:

Չորս երկար տարիներ սպասելէ ետք, Գանատայի Շրջանին իրենց մասնակցութիւնը բերին Թորոնթոյի, Գեմպրիսի, Համիլթընի, Սենթ Գաթրինզի, Վանգուվըրի, Լաւալի եւ Մոնթրէալի, ինչպէս նաեւ Միացեալ Նահանգներէն՝ Մերիմաքի, Շիքաղոյի, Նիւ Եորքի, Նիւ Ճըրզի, Պոսթըրնի եւ Լոս Անճըլըսի մարզական խումբերը: Կազմակերպուած էին ոտնագնդակի, պասքէթպոլի, վոլիպոլի, փինկ-փոնկի եւ ճատրակի մրցաշարքեր, մասնակցութեամբ 60 մարզական խումբերու աւելի քան 400 մարզիկներու:

Առաջին օրը պասքէթպոլի, վոլիպոլի եւ ճատրակի մրցաշարքեր տեղի ունեցան Ս. Յակոբ Ազգ. վարժարանի «Հանգիթեան» մարզարանին ու Մոնթրէալի Հայ Կեդրոնի ՀՄԸՄ-Կամբ «Հայկ Մարզարան» մարզարանին մէջ, որոնք տեւեցին մինչեւ ուշ գիշեր: Յաջորդ օրը «Հայկական բանակ, ցեղի անմահներ» ուղղուեցաւ Rosemere շրջանի մարզահամալիրը, ուր տեղի ունեցաւ ՀՄԸՄ Գանատայի 50-րդ Մարզական խաղերու պաշտօնական բացումը, ներկայութեամբ՝ ՀՄԸՄ Կեդր. վարչութեան Գանատայի ներկայացուցիչ ք. Լիոնի Սարմազեանի, ՀՅԴ Կեդրոնական վարչութեան անդամներ՝ ընկ. Հրակ Տարագճեանի եւ ընկ. Սեւակ Խոջեանի, Շրջանային վարչութեան, Շրջանի վարչութեան անդամներուն, Հայաստանի Հանրապետութեան պատուոյ հիւպատոս տիար Լեւոն Աֆէեանի եւ տիկին Աննա Աֆէեանի, Քեպլէզի Նահանգային երեսփոխաններ՝ տիկին Սոնա Լախոյեան Օլիվիերի եւ Անտրէ Մորիսի, Ahuntsic-Cartierville-ի քաղաքապետուհի տիկին Էմիլի Թիւրլէի, Լաւալի Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ տիկին Սեդա Թօփուզեանի, Մոնթրէալի Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ տիկին Վանա Նազարեանի, պատկան մարմիններու ներկայացուցիչներու, ծնողներու եւ մեծ թիւով համակիրներու:

Օրուան բեմավարները՝ եղբ. Բաֆֆի Դաւիթեան եւ ք. Թառա Էկոյեան, բարի գալուստ մաղթեցին բոլորին հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով: Եղբ. Դաւիթեան իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Այսօր կը նշենք ՀՄԸՄ-ի 105-րդ ամեակը եւ ՀՄԸՄ-Կամբ մասնաճիւղի հիմնադրութեան 65-ամեակը: Անհամբեր կը սպասէինք այս օրուան, որպէսզի միասնաբար կարենանք հանելի շաբաթավերջ մը անցընել»: Ապա հնչեց Արցախի քայլերը, որմէ ետք կոյր ընկերու Յակոբ Թէֆիլիճեան, մեկնաբանելով «Տուն իմ հայրենի» երգը:

Յաջորդաբար տողանցեցին Արեւելեան Միացեալ Նահանգներէն Պոսթընի, Շիքաղոյի, Նիւ Ճըրջի, Նիւ Եորքի եւ Մերիմաք հովիտի մասնաճիւղերուն մարզիկները, Արեւմտեան Միացեալ Նահանգներէն Լոս Անճըլըսի «Մասիս» մասնաճիւղի մարզիկները, Գանատայէն՝ Վանգուվըրի, Լաւալի, Սենթ Գաթրինզի, Համիլթընի, Գեմպրիսի, Թորոնթոյի եւ Մոնթրէալի մասնաճիւղերուն մարզիկ-

ները, վերջինիս սկաուտներն ու փողերախումբը: Ապա եղբ. Սեւան Աբանեան մեկնաբանեց Միացեալ Նահանգներու, Գանատայի եւ Հայաստանի քայլերգները:

Խօսք առաւ ՀՄԸՄ-Կամբ մասնաճիւղի ատենապետ եղբ. Լէոն Արապեան: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց Միացեալ Նահանգներէն ժամանած մարզիկներուն, որոնք խանդավառութեամբ ընդառաջեցին այս հրաւերին, աւելի եւս պատմական դարձնելով շրջանի 50-րդ Մարզական խաղերը: Ապա խօսքը ուղղելով մարզիկներուն ըսաւ. «Միջին մարզիկներ, այսօր ձեր տօնն է, այսօր ձեր առիթն է ցուցադրելու ձեր փայփայած մարզաձեւը եւ նուաճելու ձեր երազանքը, միշտ բարձրագոյն պատուանդանի վրայ պահելով ՀՄԸՄ-ը: Ձեր մասնակցութեամբ արդէն բոլորը ալ յաղթած էք»:

Ապա խօսք առաւ ՀՄԸՄ Գանատայի Շրջանային վարչութեան ատենապետ եղբ. Մանուէլ Քէօսէեան, որ խօսքին մէջ շնորհակարտեց բոլորը՝ ՀՄԸՄ Գանատայի 50-րդ Մարզական խաղերուն առիթով եւ շնորհակալութիւն յայտնեց հիւրընկալ մասնաճիւղի վարչութեան, կազմակերպիչ յանձնախումբին եւ հիւր մասնաճիւղերուն: Ան ըսաւ. «Չորս տարի է ի վեր այս խաղերը տեղի չեն ունենար, ներազգային առումով վերիվայրուածներ շատ եղան, լիբանանի տնտեսական տագնապ, Սուրիոյ երկրաշարժ, Արցախեան պատերազմ ու վերջերս ալ մեծ թիւով արցախցիներու տեղահանութիւն: Այո՛, տագնապալի օրեր կ'ապրինք, բայց ՀՄԸՄ-ականը չի՛ յուսալքուիր եւ չի՛ յուսահատիր, հակառակը, թեւերը կը սոթտէ եւ կ'անցնի գործի, որպէսզի հասնի իր բոլոր քոյրերուն ու եղբայրներուն անմիջական պէտքերը հոգալու»: Եզրափակելով իր խօսքը ըսաւ. «Գիտեմ որ բոլորը ալ անհամբեր էք սկսելու այս խաղերուն եւ վստահաբար պիտի տաք ձեր լաւագոյնը, պիտի մրցիք, բայց մէկ բան պիտի խնդրեմ ձեզմէ, կ'ուզեմ, որ եռանդով, ուրախութեամբ եւ խանդավառութեամբ մասնակցիք խաղերուն ու նոր բարեկամութիւններ հաստատէք: Այսպիսով մենք յաղթած կ'ըլլանք»:

Ելոյթ ունեցաւ ՀՄԸՄ-ի Կեդրոնական վարչութեան Գանատայի ներկայացուցիչ ք. Լիոնի Սարմազեան: Քոյրը եւս բարի գալուստ մաղթեց բոլորին ու բարձր գնահատեց հիւրընկալ մասնաճիւղին տարած կազմակերպչական աշխատանքները: Ապա իր խօսքը շարունակեց ըսելով. «ՀՄԸՄ-ական տողանցքը դիտելով, մենք պիտի խանդավառուինք մեր նոր սերունդով, որոնք կու գան փաստելու, թէ մեր սիրելի միութեան երթը կը շարունակուի ու պիտի շարունակուի նորերով: Տեսաբար պիտի գան նորերը, եւ մեր ժողովուրդը պիտի շարունակէ իր գաւակներն ու թոռները վստահիլ ՀՄԸՄ-ի «կամաւոր բանակ»ին, որ իր 105-ամեայ ծառայութեամբ ու նուիրումով յարգանքի արժանի է բոլորին կողմէ»: Ք. Սարմազեան այս առիթով անդրադարձաւ նաեւ ՀՄԸՄ-ի Պատգամաւորական 13-րդ Ընդհանուր Ժողովին առնուած որոշումներուն՝ պահպանել Արցախի Հանրապետութեան անկախութեան խորհրդանիշերը, հաստատել «ՀՄԸՄ-Արցախ Հիմնադրամ»ը, մշակել Արցախէն բռնի տեղահանուած փոքրիկներու համար ծրագրերն ու ամէնէն կարեւորը՝ ՀՄԸՄ Արցախի Մեկուսի Շրջանը՝ միութեանս 111-րդ մասնաճիւղը, պահել եւ շարունակել անոր գործունէութիւնը Հայաստանի մէջ:

Հուսկ, հրաւիրուեցան ՀՄԸՄ-Կամբ մասնաճիւղի մարզիկներէն ք. Լիլիթ Ադամեան եւ եղբ. Սարո Գազարեան, որպէսզի արտասանեն Մարզիկին Պատ-

ուիրանը:

Պաշտօնական հանդիսութիւնը փակուեցաւ «Յառաջ նահատակ» քայլերգով, ազդանշանը տալով պաշտօնական բաց յայտարարելու ՀՄԸՄ Գանատայի 50-րդ Մարզական խաղերը:

Երեք օրերու մրցումները ընթացան մեծ յաջողութեամբ: Բոլորին դէմքին վրայ ակնյայտ էր գոհունակութիւնն ու ուրախութիւնը: Մրցակցութեան ողին բարձր էր, միշտ հետեւելով ՀՄԸՄ-ի նշանաբան՝ «Բարձրացի՛ր, Բարձրացո՛ւր»-ին: Իւրաքանչիւր մարզիկ իր լաւագոյնը կ'ուզէր տալ, նախ որպէս մարզիկ, որպէս հայ մարզիկ եւ ամէնէն կարեւորը՝ որպէս ՀՄԸՄ-ական մարզիկ, իր տիպար կեցուածքով, նիստ ու կացով: Մրցաշարքերը հասան իրենց աւարտին, ու յաղթական խումբերը ստացան մետաղներ եւ բաժակներ:

Մրցումներուն աւարտին բոլոր մասնակիցները բարձր տրամադրութեամբ ՀՄԸՄ-ական մարզիկի վայել ձեւով իրարու ցտեսութիւն ըսին, յաջորդ տարին անգամ մը եւս հանդիպելու յոյսով, այս անգամ Գեմպրիսի մէջ:

Ստորեւ կը ներկայացնենք յաղթական խումբերուն անունները իրենց մասնաճիւղերու անուններով.

- Ճատրակ Առաջին դիրք՝ եղբ. Անթոնի Օհաննեսեան (Մոնթրէալ) Երկրորդ դիրք՝ եղբ. Վահէ Թուրիկեան (Գեմպրիս) Երրորդ դիրք՝ եղբ. Սիմոն Գըրմըզեան (Մոնթրէալ)
- Փինկ-փոնկ Առաջին դիրք՝ եղբ. Յակոբ Գաբրիէլեան (Մոնթրէալ) Երկրորդ դիրք՝ եղբ. Մանուէլ Աֆարեան (Լաւալ)
- Վոլիպոլի երէցներ

Առաջին դիրք՝ Նիւ Եորք Երկրորդ դիրք՝ Մերիմաք Հովիտ/Շիքաղո

- Պասքէթպոլի կրտսեր տղաք Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Երկրորդ դիրք՝ Թորոնթո
- Պասքէթպոլի պատանի աղջիկներ Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Ա. Երկրորդ դիրք՝ Մոնթրէալ Բ.
- Պասքէթպոլի պատանի տղաք Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Երկրորդ դիրք՝ Թորոնթո
- Պասքէթպոլի երէց աղջիկներ Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Ա. Երկրորդ դիրք՝ Թորոնթո
- Պասքէթպոլի երէց տղաք Առաջին դիրք՝ Թորոնթո Երկրորդ դիրք՝ Մերիմաք Հովիտ
- Պասքէթպոլի վեթերան տղաք Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Ա. Երկրորդ դիրք՝ Նիւ Եորք
- Ոտնագնդակի կրտսեր տղաք Առաջին դիրք՝ Նիւ Եորք Երկրորդ դիրք՝ Մոնթրէալ
- Ոտնագնդակի պատանի տղաք Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Երկրորդ դիրք՝ Թորոնթո
- Ոտնագնդակի երէց տղաք Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Բ. Երկրորդ դիրք՝ Պոսթըն
- Ոտնագնդակի վեթերան տղաք Առաջին դիրք՝ Մոնթրէալ Ա. Երկրորդ դիրք՝ Լաւալ

ք. Շոյիկ Ազարիկեան

«Ազատագրական պայքարի ջանակիրը պետք է ըլլայ մեր երիտասարդությունը». ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Յովսէփ Տէր Գեորգեան

Յունուար 16-ին «Հորիզոն» ի խմբագրատուն հարցազրույց էր անցնում եւ Երիտասարդական հարցերու պատասխանատու Յովսէփ Տէր Գեորգեանը: «Հորիզոն» ի գլխավոր խմբագիր Վահագն Գարագաշեանի հետ կայացած հարցազրույցի ընթացքին Յովսէփ Տէր Գեորգեան անդրադարձաւ ՀՅԴ երիտասարդականի բազմաբեկ աշխատանքներուն: Ստորեւ հարցազրույցը:

Հորիզոն.- ՀՅԴ կազմակերպութեան երիտասարդական կառոյցի առաջնութիւնը կը համակարգեն ՀՅԴ Բիւրոյի Երիտասարդական խորհուրդն ու Երիտասարդական գրասենեակը: Ի՞նչ են խորհուրդի յառաջիկայ ուղիները եւ գործելադրութիւնը:

Յովսէփ Տէր Գեորգեան.- ՀՅԴ Բիւրոյի Երիտասարդական գրասենեակը այն գործադիր մարմինն է, որ կ'իրագործէ երիտասարդական խորհուրդի ռազմավարութիւնը: Վերջին քանի մը տարիներուն նպատակաւոր դրուած կերպով կը պատրաստուին այդ ռազմավարութիւնը ի գործ դնելու ծրագրերը: Նախ խորհուրդը կը պատրաստէ զանոնք, ապա կը դրկէ շրջաններուն, եւ շրջանները իրենց կարծիքը կը յայտնեն:

Նշեմ, որ անցեալ տարի Սիւնիքի մէջ տեղի ունեցաւ խորհրդածրոյց մը, որուն ընթացքին մենք ներկայացուցինք մեր ուղեգիրը, որ անշուշտ հիմնուած է կուսակցութեան ընդհանուր քաղաքականութեան, Ընդհանուր ժողովներուն նպատակներուն եւ որոշումներուն վրայ: Ապա երիտասարդութեան կողմէ փոխանցուած կարծիքները, մտայնութիւնները ու բարեփոխութեան առաջարկները նկատի առնուեցան: Այսինքն մեր ծրագրերը գրասենեակներու մէջ չեն որ կը պատրաստուին ու կը դրկուին երիտասարդներուն՝ առ ի գործադրութիւն, ընդհակառակը, մենք երիտասարդներուն հետ համախորհուրդ կը փորձենք մեր ռազմավարական ուղեգիրը այժմեականացնել եւ բարեփոխումներու ենթակից, եթէ հարկ կայ: Այսպիսով մենք ամէն ինչ կ'ընենք, որ մեր հայեցակարգը հասանելի ըլլայ երիտասարդներուն: Այս մէկը բնականաբար հետեւողական աշխատանք կ'ենթադրէ, հաղորդակցութեան առումով՝ հասանելիութիւն ու մատչելիութիւն:

Ըսեմ նաեւ, որ այդ ռազմավարական ուղեգրութիւնները նպատակաւոր դրուած ծրագրերով կը մարմնաւորուին, հետեւաբար մենք վերջին շրջանին պատրաստած ենք KPI-ներ (key performance indicator, ծրագրային ցուցանիշներ), որով որոշած ենք մեր ազգամարտական նպատակները՝ թէ ո՞ր ենք այսօր եւ ո՞ր կ'ուզենք հասնել մի քանի տարի ետք: Այս ծրագրային ցուցանիշներով մենք կարելիութիւն կ'ունենանք չափորոշիչներով արժեւորելու մեր տարած գործունէութիւնը, եւ ըստ այնմ մշակելու մեր հետագայ ծրագրերը ու գործունէութիւնը:

Այսօրուան մեր հիմնախնդիրները Արցախի հարցն է, Սիւնիքի մէջ մեր կառոյցի հզօրացումն է, սփիւռքի մեր կառոյցները զօրացնելն է, այդպիսով հասանելի ըլլալու Հայաստանի եւ Սփիւռքի երիտասարդութեան, հեռու մնալով ինքնամփոփ ու յաճախակիօրէն կրկնուող ծրագրերէ, եւ փոխարինելով զանոնք նորարար նախագիծերով:

Հ.- 2020 թուականէն ետք, յետ-պատերազմեան շրջանին, ՀՅԴ Բիւրոյի Երիտասարդական գրասենեակի «Վերելք» ծրագրով Արցախի եւ Սիւնիքի մէջ երիտասարդութեան աշակցելու նախաձեռնութիւնը յաջողութեամբ պատկուեցաւ: Սակայն 2022 թուականի Սեպտեմբերեան իրադարձութիւններէն ետք անոր կը մնայ ծրագրի ապագան: Ի՞նչ աշխատանք կը տարուի այս ուղղութեամբ:

Յ.Տ.Գ.- «Վերելք»-ը նորարար եւ շատ յաջող ծրագիր էր, թող տուաւ գործնական առումով օգտակար դառնալու Արցախի եւ Սիւնիքի երիտասարդութեան, նաեւ թող տուաւ մասնագիտական եւ միութենական մտայնութիւնները ի մի բերելով աշխատանքի վերածելու: Արցախի եւ Սիւնիքի մէջ իրականացան յաջող ծրագրեր, եւ երիտասարդներ այնտեղ հիմնեցին իրենց գործընկերութիւնները: Նպատակը այդ երիտասարդները Արցախի եւ Սիւնիքի մէջ հաստատելն էր: Արցախի

դէպքերը պատճառ դարձան անոնց կասեցման, բայց ոմանք վերագործած են Հայաստան եւ հոն նոյն աշխատանքը կը շարունակեն. օրինակի համար «ՄՈՄ» գործընկերութիւնը արցախեան բոլորով Արցախի մէջ պատրաստուած մոմեր կը վաճառէ, իսկ «Buy for Artsakh»-ը՝ արցախեան արտադրութիւններ: Սիւնիքի մէջ եւս լաւ գործընկերութիւններ հիմնուեցան, ինչպէս՝ գիւղերուն դեղորայք բաժնող ընկերութիւնը:

Յայտնեմ, որ 2024-ին, յառաջիկայ օրերուն պիտի մեկնարկուի «Վերելք 3»-ը, որ կը միտի արցախցի երիտասարդութեան համար մասնագիտական դասընթացներ կազմակերպել, որմէ ետք յատուկ արժեւորում մը կատարելով մասնակից երիտասարդութեան գործի առիթները ընծայել:

Կարեւորութեամբ կ'ուզեմ յայտնել նաեւ, որ մենք պատրաստ ենք այս երիտասարդները ընդունող ընկերութիւններուն տրամադրել երիտասարդներուն մէկ տարուան աշխատավարձերէն բաժին մը, որպէսզի արցախցի երիտասարդը ընկերութեան համար տնտեսական բեռ չհնարուի: Շուտով Երեւանի մէջ մեկնարկը պիտի կատարուի այս «Վերելք-3» ծրագրին, որմէ քանի մը ամիս ետք կը փափաքենք անցնել շրջանները՝ Կիւմրի եւ այլուր:

Այսպիսով նկատառելի կը դառնայ, որ «Վերելք»-ը հետեւողական ծրագրի վերածուելով նեցուկ կը կանգնի մեր երիտասարդութեան: Հոս կ'ուզեմ շնորհակալութիւն յայտնել ՀՕՄ-ին, որ տեւաբար կ'օժանդակէ մեր այս ծրագրին, նաեւ մեր երիտասարդական միութիւններուն, որոնք իրենց ձեռնարկներէն գոյացած գումարներէն մաս մը կը յատկացնեն այս ծրագրին:

Հ.- Միջազգային քաղաքական բեմի վրայ ներկայութիւն է ՀՅԴ Երիտասարդական կառոյցը: Անցնող տարիներուն եւ ներկայիս ի՞նչ աշխատանքներ տարած է այդ ուղղութեամբ եւ ընդհանրապէս ի՞նչ են ընկերավար միջազգայնականի կառոյցէն ներս ՀՅԴ Երիտասարդականի յարաբերութիւնները:

Յ.Տ.Գ.- Մենք հիմնականօրէն երեք կազմակերպութիւններու անդամ ենք. մէկը IUSY-ն է (International Union of Socialist Youth, Ընկերակարական երիտասարդներու միջազգային միութիւն՝ ԸՆԿԵՄ), երկրորդը YES-ն է (Young European Socialists), որ եւրոպական ընկերակար երիտասարդական միութիւններու համախմբումն է, իսկ երրորդը՝ Falcons-ը, որ առաւել-Յատկապէս 2015-էն ի վեր այս կազմակերպութիւններուն միջոցաւ հետեւողական աշխատանք կը տանինք, որոնք բարեբախտաբար յաջողութեամբ պատկուեցան: Քանի մը տարի առաջ Հայաստանի մէջ տեղի ունեցաւ IUSY-ի համագումարը, ինչպէս նաեւ մենք ունեցանք երկու փոխ նախագահներ. IUSY-ի այսօրուան փոխ նախագահը ընկ՛հ. Սարին Աբրահամեանն է: Հայաստանի մէջ կազմակերպեցինք նաեւ սեւեռական տարածաշրջանի ժողովը եւ աշխատանք կը տանինք, որ Արցախի գծով այդ երկու կազմակերպութիւնները միշտ համահունչ ըլլան մեր կեցուածքներուն եւ կրնամ ըսել, որ յաջողեցանք, որովհետեւ բազմաթիւ բանաձեւեր քուէարկուած եւ որդեգրուած են, անոնք նաեւ ճանաչած էին Արցախի անկախութիւնը:

2023-ի վերջաւորութեան թրքական CHP հանրապետական կուսակցութիւնը փորձեց լիբրալ անդամ դառնալ YES-ի, հարցում ուղղուեցաւ իրենց, թէ արդեօ՞ք կը ճանչնան Հայոց Յեղասպանութիւնը կամ թէ ի՞նչ է իրենց կարծիքը Արցախի հարցով, եւ անոնց պատասխաններուն յստակ ու կտրական չըլլալուն պատճառաւ՝ չընդունուեցաւ իրենց անդամակցութիւնը: Այսպիսով մենք հոն հայութեան շահերը կը պաշտպանենք եւ յառաջիկայ հանգրուանին կը միտինք այլ կազմակերպութիւններու եւս միանալ. նման աշխատանք տանելով մեր երիտասարդները փորձառութիւն ձեռք կը բերեն եւ հետագային կը ծառայեն Հայ Դատի աշխատանքներուն:

Հ.- ՀՅԴ Արցախի Երիտասարդական միութեան անդամներ, վերջին գոյամարտին ընթացքին իրենց կեանքը նուիրաբերեցին Արցախին ու հայրենիքին:

Այսօր ի՞նչ կացութիւն կը պարզէ ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միութիւնը:

Յ.Տ.Գ.- Պատերազմէն ետք Արցախի երիտասարդական միութիւնը շատ դժուար կացութեան մէջ յայտնուեցաւ, բայց համահայկական ցանցին թէ՛ նիւթական, թէ՛ բարոյական եւ թէ՛ մարդկային աջակցութեամբ կարելի եղաւ զայն վերականգնել, որ վերջին տարիներուն, մինչեւ 2023-ի Սեպտեմբերը շատ աշխույժ գործունէութիւն կը տանէր, եւ որ բոլորը ընդհատուեցան, նոյնիսկ նահատակներ ունեցանք, այս բոլորը ծանր ազդեցին մեր երիտասարդութեան վրայ: Այժմ Երեւան կամ Հայաստանի այլ շրջաններու մէջ կը գտնուին երիտասարդականի եւ պատանեկանի մեր անդամները: Եւ ինչպէս որ Բիւրօն որոշած է պահել Արցախի կառոյցը, երիտասարդականի ու պատանեկանի նոյնպէս որոշած ենք պահել: Սփիւռքի ուսանողական մեր միութիւններուն օժանդակութեամբ յատուկ ծրագրեր կ'իրականացուին արցախցի երիտասարդութեան եւ պատանիներուն նուիրուած. գիրքեր կը համախմբենք, որպէսզի վերստին իրարու հանդիպին եւ իրարու հետ խօսելով պահեն իրենց բարբառը, նաեւ Հայաստանի ճանաչողութիւն կ'ապահովենք՝ տարբեր այցելութիւններով, իսկ տօնական օրերուն կամ առիթներուն իրենց համար յատուկ համախմբումներ տեղի ունեցան սփիւռքի երիտասարդութեան միջոցաւ:

Մենք ամէն գնով կը փորձենք նաեւ գիրքեր մասնակից դարձնել մեր նպատակային եւ կարեւոր ծրագրերներուն, ինչպէս՝ «Վերելք-3»-ին մէջ արցախցի երիտասարդութիւնը դերակատար է:

Նաեւ Armenian Students For Artsakh ծրագրի ճամբով համաշխարհային առումով երիտասարդներու առիթ տուինք, որ յատուկ խորհրդատուներով ուսումնասիրութիւններ պատրաստեն Արցախի համար, զանազան բնագաւառներու մէջ՝ քաղաքական, տնտեսական, ազգ-բանակի հետ կապուած, պատժամիջոցներու, Ատրպէյճանի արտաքին քաղաքականութեան եւ այլն, որոնց մէջ նոյնպէս Արցախի մեր երիտասարդական միութեան անդամներ դերակատար եղան:

Հ.- 1930-ական թուականներուն Ամերիկեան ցամաքամասին վրայ Գարեգին Նժդեհի ցանաձեւ Հայ Երիտասարդաց Դաշնակցութեան սերմերը տասնամեակներ ետք, 1970-ական թուականներուն պիտի բեղմնաւորուէին Միջին Արեւելքի մէջ եւ աւելի ուշ վերակազմակերպուած Հայաստանի եւ ազատագրուած Արցախի մէջ: Այսօր, երբ տակաւին հայրենի Արցախի կորուստը ծանր կը կշռէ հայութեան բոլոր խաւերուն վրայ անխորհրդ, ի՞նչ է եւ ի՞նչ պիտի ըլլայ ՀՅԴ Երիտասարդական կառոյցի առաջնութիւնը:

Յ.Տ.Գ.- Այս հարցը մենք մեր վերջին ժողովներուն քննած ենք, եւ ես հետեւեալը կ'ուզեմ ըսել մեր երիտասարդներուն, մենք դաստիարակուած ենք յարատեւ կռիւի գաղափարախօսութեամբ: Այսօր, այո՛, հայ երիտասարդութիւնը անորոշ եւ յուսալքուած վիճակի մէջ է, բայց եթէ ՀՅԴ-ի երիտասարդութիւնը կ'ուզէ առաջնորդի դերակատարութիւնը ստանձնել, պէտք է վեր կանգնի, այս հոգեվիճակէն ձեռքազատուի եւ կարենայ ուղղութիւն ցոյց տալ: Այս մէկը դժուար է եւ կը պահանջէ կամք եւ վճռակամութիւն:

Կարելի չէ առաջնորդի դեր ստանձնել առանց լրջօրէն խորհրդածրոյցի, առանց հետեւողական ծրագրի ու աշխատանքի, հետեւաբար նախ պէտք է այդ վճռակամութիւնը ունենալ, յարատեւ կռուի գաղափարախօսութեամբ գինուիլ եւ բացուիլ հայ երիտասարդութեան ու անոնց ներկայացնել մեր ծրագրերն ու մտայնութիւնները, եւ ես վստահ եմ, որ երբ նորարար ծրագրեր կը ներկայացնենք, երիտասարդութիւնը կը համախմբուի մեր շուրջ, եւ փորձը ցոյց տուաւ այդ մէկը վերջին տարիներուն:

Այսօր կացութիւնը դժուար է, բայց ազատագրական պայքարի ջանակիրը պէտք է ըլլայ մեր երիտասարդութիւնը: Այս է ՀՅԴ երիտասարդականի առաջնութիւնը: Գիտեմ, որ մարտահրաւէրները շատ են, բայց եթէ դաշնակցական ենք, ուրեմն դժուար ժամանակներու գինուորագրեալներն ենք, ու պէտք է անկուս շարունակենք մեր աշխատանքը:

CAMAM
3401, Olivar Asselin, Montréal, Qc H4J 1L5
397, boul. des Prairies, Laval, Qc H7N 2W6
45 Hallcrown Place, Willowdale, On M2J 4Y4
To donate online www.camam.org

հորիզոն **www.horizonweekly.ca**
facebook.com/pages/horizonweekly horizonweekly
@horizonweekly YouTube – Horizon Weekly TV

Armenia, Russia and Azerbaijan have never discussed 'Zangezur corridor,' says Lavrov

MOSCOW—"The Zangezur Corridor has never been discussed as part of the agreements that were made by President Putin, President Aliyev and Prime Minister Pashinyan on November 9 in 2020," Russia's Foreign Minister Sergey Lavrov said on January 18 during a press briefing.

In his remarks last week, President Ilham Aliyev of Azerbaijan said that without the so-called land "corridor" through Armenia connecting to Nakhichevan, he would not open his country's borders with Armenia.

Lavrov's statement counters Aliyev's assertion that the creation of the so-called "corridor" was mandated by the Nov. 9, 2020 agreement.

Speaking about unblocking regional connections, Lavrov said the three countries had decided during trilateral task force meetings that the countries will retain sovereignty and jurisdiction over routes which will be unblocked through their territory.

This was agreed and discussed with President Vladimir Putin of Russia during his Yerevan visit for the CSTO sum-

mit last year, Lavrov said, adding that for "unknown reason" that agreement was not implemented.

"I remember quite well, how positively this was accepted, but then it just went away... I don't know what hindered the implementation of the agreements on opening connections between Azerbaijan proper and Nakhichevan," Lavrov said.

This statement comes after the Russian foreign ministry urged Yerevan to resume Moscow-mediated talks with Baku.

Prior to Lavrov's statement, Russia's Deputy Foreign Minister Mikhail Galuzin and the Armenian ambassador in Moscow, Vagharshak Harutiunyan, discussed the normalization of Armenian-Azerbaijani relations "in detail" during a meeting requested by Harutiunyan.

"The Russian side emphasized the urgent need for an early resumption of trilateral work in this area based on a set of agreements between the leaders of Russia, Armenia and Azerbaijan," the ministry said in a short statement. It gave no other details.

France pledges to continue to support Armenia

PARIS—The newly appointed Minister for Europe and Foreign Affairs of France, Stéphane Séjourné, has made special mention of Armenia in his address to the diplomatic corps accredited in France at the beginning of the year, the Armenian Embassy reports.

"We will continue to support Armenia in the South Caucasus," Séjourné said.

"Armenia and Azerbaijan must finally achieve peace. Peace that will be just and lasting, based on international law and respect for the territorial integrity of both countries."

According to minister Séjourné, the peoples of this region must be able to live with dignity, "and their history, memory and culture must be respected."

US Congressional Armenian Caucus co-chairs condemn Aliyev's 'dangerous rhetoric'

WASHINGTON—US Congressional Caucus on Armenian Issues Co-Chairs Congressman Frank Pallone, Jr., Gus M. Bilirakis, David G. Valadao and Adam B. Schiff released a statement on January 19 condemning dangerous statements made by Azerbaijani President Ilham Aliyev in his January 10 interview to local TV networks, laying claim to Armenian territory and refusing to withdraw his troops:

"President Aliyev's most recent escalatory remarks, including his refusal to remove troops from Armenian territory, follow the same pattern he used in the build up to the ethnic cleansing of over 100,000 Armenians in Artsakh last fall. He makes hostile statements, uses those claims to justify further mobilizing his military, and then takes aggressive action because he believes there

will not be any consequences. The international community has sadly proven him right with its inaction over the last few years," said the statement.

"It is past time we hold his regime accountable for the belligerent rhetoric and actions it has taken against Armenians in the South Caucasus. The United States and our regional partners should use every diplomatic tool, including sanctions, to help guarantee the territorial integrity of Armenia and push back against Aliyev's blatant threats against it," the statement urged.

"We call on the State Department and our international partners to take immediate action to halt any further Azeri aggression and ensure Armenia's safety and security," the Congressional Armenian Caucus leaders added.

Canada must not be complicit in Turkish-Azerbaijani war crimes by contributing to the expansion of their military arsenals

On January 22, the Armenian National Committee of Canada released the following statement:

The Armenian National Committee of Canada (ANCC) expresses deep concern over recent reports suggesting that Canada may lift its arms embargo on Turkey as part of a larger deal to appease the Turkish regime in exchange for approval of Sweden's accession to NATO. This potential move is particularly troubling in light of Canada's recent history with arms exports to Turkey.

Despite Global Affairs Canada imposing a moratorium on arms sales to Turkey in October 2019, Canada allowed the export of L3Harris/WESCAM drone technology to Ankara in the spring of 2020. Disturbingly, substantial evidence confirmed Turkey's illegal diversion of this equipment to Azerbaijan after Azerbaijan invaded the Republic of Artsakh in September 2020, which later resulted in Canada cancelling the relevant permits. This diversion, in violation of Turkey's contractual obligations with Canada, resulted in the illegal use of Canadian-made WESCAM drone avionics by Azerbaijan against civilians in Artsakh.

Canada must not be complicit in Turkish-Azerbaijani war crimes by contributing to the expansion of their military arsenals. The sale

of such weaponry to rogue states violates Canada's arms export regulations, posing a significant risk to domestic and regional stability. In line with Canada's stated priorities of preserving regional peace and security and protecting human rights, Ottawa must go beyond cancellations and implement a comprehensive ban on arms sales to Ankara, rather than lifting them.

Moreover, Turkey has demonstrated a lack of trustworthiness in honouring contractual agreements with Canada, as evidenced by the illegal diversion of weapons to conflict zones. Canada cannot risk repeating such violations, especially as Azerbaijan — backed by Turkey — continues to threaten Armenia's sovereignty and territorial integrity. Therefore, we urge the Canadian government to exercise utmost caution and prioritize regional stability, peace, and human rights by refraining from lifting the arms embargo on Turkey and instead enforcing a comprehensive ban on arms sales to Ankara and Baku.

The Armenian National Committee of Canada remains committed to advocating for policies that align with Canada's principles of promoting global peace, security, and human rights.

Artsakh factions come together to fight for 'collective repatriation'

YEREVAN—Vartan Oskanian, a former Armenian foreign minister, has announced that he will lead a political committee set by Nagorno-Karabagh's main political factions exiled in Armenia to campaign for the "collective repatriation" of the region's displaced population.

In a statement posted on Facebook on January 18, Oskanian said the committee will reveal its composition and details of its activities "in the coming days."

"The primary mission of the Committee is to advocate for and pursue the right of the collective repatriation of the Artsakh people with international guarantees, ensuring their safe, secure and dignified resettlement in their homeland," he said.

"Achieving enduring peace in the region remains unattainable when a segment of the Armenian people is forcefully uprooted from its homeland, and a coerced notion of 'peace' is imposed upon Armenia, with the looming threat of further losses," added Oskanian, who has increasingly criticized Prime Minister Nikol Pashinyan's

policy on the Karabagh conflict in recent years.

According to Davit Galstyan, a leader of Karabagh's Justice party, the committee was set up by the exiled Karabagh parliament in early December.

"Since no Armenian officials raise our cause in the international arena, this is an opportunity to prevent the Artsakh issue from being completely forgotten," Galstyan told RFE/RL's Armenian Service on January 19.

Galstyan said the committee led by Oskanian should engage international actors that have called for the Karabagh Armenians' safe return to their depopulated homeland recaptured by Azerbaijan as a result of its September military offensive. He did not say whether it will be ready to negotiate with the Azerbaijani government.

Baku has denied targeting Karabagh civilians during the two-day military operation or forcing them to flee the region in the following days. It has pledged to protect the rights of local residents willing to live under Azerbaijani rule. Karabagh's leaders and ordin-

ary residents ruled out such an option even before their exodus.

Armenia's ruling Civil Contract party indicated on Friday its disapproval of the initiative made public by Oskanian.

"I don't believe that the repatriation is possible without a peace treaty [between Armenia and Azerbaijan,]" said Gevorg Papoyan, the party's deputy chairman. "These are just going to be political speculations, attempts to draw political dividends."

"I also won't rule out provocations against Armenia by the fifth column," Papoyan added without elaborating.

Pashinyan has repeatedly indicated that the Karabagh issue is closed for his administration. His political allies lashed out at Samvel Shahramanyan, the Karabagh president, late last month after he declared null and void his September 28 decree liquidating the self-proclaimed Nagorno-Karabagh Republic. Shahramanyan said that he had to sign the decree in order to stop the Azerbaijani assault and enable the Karabagh Armenians to safely flee to Armenia.

(RFE/RL)

Jerusalem: Armenian Christians fight controversial land deal

BY YOLANDE KNELL

BBC News Middle East correspondent

While Christmas may be a distant memory for many, the Armenians of Jerusalem only just held their annual celebration on 19 January.

This year, the holiday was overshadowed by the war in Gaza and the ongoing threat to the survival of the community from a deeply controversial real estate deal.

Many spent the day in an unconventional fashion, joining a sit-in at a tent in their church car park, which is part of a large

plot at risk in the Armenian Quarter of the walled Old City.

"This illegal, treacherous land deal actually brought us all together," says Setrag Balian, a ceramicist turned activist.

Armenians date their presence in the holy city back to the 4th Century. Many of the 2,000-strong community live inside the large, cobble-stoned compound of St James Convent.

In the past, they have often been divided by political differences and family fights and there

have been rifts between Jerusalemite Armenians and their Church leaders who act as employers and landlords for many.

Yet for two months, local Armenians and priests have all been staying in a large, improvised tent here, around-the-clock, to try to block the development going ahead. They eat here and work shifts as guards behind a makeshift barricade decorated with Armenian flags.

Continued on page E2

A Mari Usque Ad Mare

CANADA AND ONTARIO INVESTED \$3.5-BILLION IN SUSTAINABLE CANADIAN AGRICULTURE PARTNERSHIP

The Federal Government of Canada and Provincial Government of Ontario have invested over \$3.5-billion through the Sustainable Canadian Agriculture Partnership, to strengthen and innovate in the agri-food and agri-based product sector. The Sustainable Canadian Agriculture Partnership is a 5-year ongoing partnership that will help create a more resilient Canadian agri-food sector by also investing in energy cost savings projects to help businesses increase production by simultaneously lowering their operation costs. This program will be helping more than 30 local food processors, providing the necessary funding for all the upgrades and modifications that are required to creating a greener future for Canada's food sector.

"It's vitally important that we continue to strengthen the agri-food sector in Ontario and right across the country," said Lawrence MacAulay, federal Minister of Agriculture and Agri-Food. "This new funding will help our food processors make their operations more sustainable and energy efficient while protecting their bottom line," added Minister MacAulay.

Lisa Thompson, Ontario Minister of Agriculture, Food and Rural Affairs said: "Ontario is the food processing hub of Canada, and our government is bringing forward a number of programs like the Agri-food Energy Cost Savings Initiative to create the best environment for this sector to continue to grow, produce more food and provide more jobs. Through this Initiative and a host of other actions, we're making significant progress in achieving the ambitious targets set out in our Grow Ontario Strategy."

GOVERNMENT OF CANADA INVESTS IN QUEBEC FAMILY OWNED BUSINESS

Supporting local economic growth has always been a part of the federal governments plans, and in a recent announcement made by Élisabeth Brière, MP for Sherbrooke and Parliamentary Secretary to the Minister of Families, Children and Social Development, on behalf of Minister of Tourism and Minister responsible for CED Soraya Martinez Ferrada, a repayable contribution of \$250,000 was announced for Amecci Inc. Amecci is a local family owned business in Quebec that specializes in processing abrasives into sanding products.

"Thanks to CED's financial assistance, Amecci will be able to modernize its production line to meet demand, as well as compete, attain better production levels, and address the labour shortage. It will thus be able to pursue its growth, while also strengthening its position in the industry and on the markets, thereby helping to stimulate the regional economy. Congratulations to the entire Amecci team," said Élisabeth Brière.

Minister Martinez Ferrada said: "SMEs are at the core of community development. We help them grow, and so I am pleased with CED's support for Amecci's project. Its contribution to Sherbrooke's economic vitality is undeniable! Without a doubt, the success and spin-offs of the business will be felt throughout the region, and right across Quebec and Canada."

CANADA INVESTING IN CRIME PREVENTION

In a recent announcement made by Dominic LeBlanc, Minister of Public Safety, Democratic Institutions and Intergovernmental Affairs, a new federal investment of more than \$6.8-million was announced to help fund the prevention of gun crime and gang violence in Barrie, Orillia, Innisfil, Timmins and Brantford. This investment will be used to support community-led projects for young people, to help address the root of the causes that lead to gang involvement, and will help support the youth to build a successful life. The Government's plan to keep Canadians safe is a top priority as well and that is why they are investing in crime prevention and partnering with the United States to also secure our borders and prevent gun smuggling.

"Our government is committed to keeping our communities safe. Investments in grassroots efforts are key to giving at-risk youth opportunities to chart a hopeful path in life. By bringing everyone around the table, we can create safer neighbourhoods and give every Canadian a chance at succeeding, in Ontario and across the country," said Minister LeBlanc.

Innisfil Mayor Lynn Dollin said: "This funding helps us take a significant step forward in keeping our growing community safe while addressing the underlying root causes of crime and violence. Our approach focuses on prevention initiatives that support children, youth and families with the services and skills they need to thrive. Our goal is to create more welcoming spaces to gather and connect, strengthen relationships among community members, and increase people's access to support, resources and education."

ISHKHAN GHAZARIAN

JERUSALEM...

continued from page E1

Together, they say, they have seen off attacks by contractors with bulldozers, armed settlers and masked thugs.

"Everything was put in danger with this deal," Setrag says. "Whoever wants to take away our rights and endanger our presence and our lives here, we will stand up against them and defend our rights till the end."

Last April, facts began to emerge about a 2021 contract secretly signed between the Armenian Patriarch and a Jewish Australian-Israeli developer. It gave a newly-created firm, Xana Gardens, a 98-year lease to build and operate a luxury hotel in an area known as the Cow's Garden.

The deal covered a plot of 11,500 sq m, abutting the ram-parts of the south-western corner of the Old City, with an option to take over an even bigger area.

It includes the car park, some church buildings and the homes of five Armenian families, accounting for about 25% of the Armenian Quarter.

Located on Mount Zion, it has huge religious significance and is incredibly valuable real estate but an annual fee of just \$300,000 (£237,000) was to be paid by the developer.

"For that amount you could barely rent yourself a couple of falafel shops in the Old City," commented one Armenian using the car park, who asked for his name not to be used.

Amid heated protests by locals and a decision by Jordan and the Palestinian Authority to withdraw their recognition of the patriarch over his role in the deal, pressure grew on the Church to cancel the contract.

Meanwhile, an international team of Armenian lawyers came to investigate and give advice.

The patriarch claimed he had been tricked by a trusted priest who was later defrocked. He finally announced a formal move to cancel the deal in October.

At that point, tensions between Armenians and representatives of the developer — whose workers had forcibly taken over the car park — began turning into direct confrontations.

When Israeli bulldozers arrived at the contested site to try to begin demolition, Armenians rushed to block it. The next month, there were claims of intimidation as the

developer arrived with several armed men.

Further attempted incursions came after the protest tent was set up. The most violent was last month when masked men came to the car park beating people with sticks and using tear gas. A priest, Father Diran Hagopian, broadcast events on Facebook Live.

"They were shouting, 'you should go out from this land,'" he later told the BBC. "One of their leaders was shouting: 'You can break their legs, you can even kill them, but they should leave.'"

The apparent involvement of known Jewish settlers in attacks alongside other evidence has increased long-held suspicions that a powerful settler organisation is involved in the attempted land takeover.

Aviv Tatarksy, from Israeli non-profit organisation Ir Amim, says settler organisations want to "Judaize" the Old City

Ever since Israel captured the Old City and its holy sites from Jordan in the 1967 Middle East War, Jewish investors in Israel and overseas have sought to buy properties to try to cement Israeli control over occupied East Jerusalem.

Palestinians want this part of the city as the capital of their hoped-for future state. Jewish Israelis view the whole of the city as their eternal, undivided capital.

Researchers at the Israeli non-profit organisation Ir Amim, which is focused on the Israel-Palestinian conflict and supports the diversity of Jerusa-

lem, are worried about developments in the Armenian Quarter.

"This is close to sensitive places," says Aviv Tatarksy. "Creating a settlement in this area is part of very far-reaching aims of settler organisations who basically want to Judaize completely the Old City, with their eyes on the Temple Mount or al-Aqsa Mosque."

The settlements built in occupied territory are seen as illegal under international law, although Israel disagrees.

The BBC has contacted the developer behind Xana Gardens several times but not heard back.

The now-defrocked American priest who coordinated the deal, Baret Yeretsian, was surrounded by a mob of angry young Armenians shouting "traitor" as he exited St James Convent last year, assisted by Israeli police, before moving to Southern California.

He has since denied to journalists that the developer has any political or ideological agenda, describing such accusations as "propaganda" based on his Jewish identity.

The Armenian Church has now begun proceedings through the Israeli courts to challenge the validity of the contract for the Cows' Garden.

As locals gathered around a brightly lit Christmas tree in their makeshift tent last week, they remained resolute but were aware that their legal fight could easily take years.

Whether incursions can be stopped in the meantime remains to be seen.

Ascenseur **Adams** Elevator
Services Inc.

PO Box 30, St-Laurent, Qc. H4L 4V4

RBQ# 1812-6474-22

www.adamselevator.ca

TEL: 514-745-4455 - FAX: 514-745-6613

**RENOVATION, REPAIRS, MAINTENANCE,
INSTALLATION OF ELEVATORS.**

Eddie, Pedro, Joyce Oughourlian

ADONIS

NOS MAGASINS

2001 Sauvé O,
Montréal, QC H4N 3L6
(514) 382-8606

4601 boul.Des Sources,
Montréal, QC H8Y 3C5
(514) 685-5050

8880 boul. Leduc,
Brossard, QC J4Y 0G4
(450) 656-9595

2425 boul.Curé Labelle,
Laval, QC H7V 1R3
(450) 978-2333

225 Rue Peel,
Montréal, QC H3C 2G6
(514) 905-6499

2173 St-Cathrine O,
Montréal, QC H3H 1M9
(514) 933-4747

3100 boul. Thimens,
Montréal, QC H4R 0C9
(450) 904-6789

2655 Ave. Des Aristocrates,
Laval, QC H7E 0H3
(450) 665-8801

7250 boul.Des Roseaies,
Anjou, QC H1M 2T5
(514) 493-6667

1240 Ave Eglinton O,
Mississauga, ON L5V 1N3
(905) 363-0707

1055 St-Laurent boul,
Ottawa, ON K1K 3B1
(613) 778-8883

920 boul.Maloney O,
Gatineau, QC J8T 3R6
(819) 317-1737

Suivez-nous !

www.groupeadonis.ca

20 Ashtonbee. Road,
Scarborough, ON M1L 4R5
(416) 642-1515

2561 Stanfield Rd,
Mississauga, ON L4Y 1R6
(365) 207-0200

1700 Rue Bouvier
Québec, QC G2K 1N8
(581) 890-9994

hearing aid source

hearing instrument specialists

HEAR CHARGE CONNECT

HEAR speech better in any environment with new Augmented Focus technology
CHARGE your hearing aids – Never change a tiny hearing aid battery again!
CONNECT your hearing aids to your Android or iPhone smartphone.

 hearing aid source
hearing instrument specialists

**TRY HEARING AIDS
RISK-FREE**

Call 416 754-4327

2 LOCATIONS

702 Coxwell Avenue
#704, Toronto, ON M4C 3B9
Tel: 416 463-4327(HEAR)

Parkway Mall, 85 Ellesmere Road,
#29 Toronto, ON, M1R 4B9
Tel: 416 754-4327(HEAR)

hello@hearingaidsource.ca

- Free Hearing Tests
- No obligation Hearing Aid Trial
- Hearing Protection

www.hearingaidsource.ca

Armenian Relief Society
**8th International
Cruise & Land Tour**

April 17- 29, 2024

SOUTH AMERICA
ABOARD THE CELEBRITY ECLIPSE

DAY	DATE	PORT
1	Sat 04/20/2024	Buenos Aires, Argentina
2	Sun 04/21/2024	Montevideo, Uruguay
3	Mon 04/22/2024	Punta Del Este, Uruguay
4	Tues 04/23/2024	At Sea
5	Wed 04/24/2024	At Sea
6	Thu 04/25/2024	Sao Paulo (Santos), Brazil
7	Fri 04/26/2024	Buzios, Brazil
8	Sat 04/27/2024	Rio De Janeiro, Brazil

**ENTERTAINMENT BY
ELIE BERBERIAN
AND HIS BAND
PAUL MALAKHANIAN
MARCO
VAGHARSHAK ADAMYAN**

**ADDITIONAL PRE AND POST CRUISE
LAND TOURS PLANNED BY ARS
DOUBLE OCCUPANCY: \$1,750 (USD)
SINGLE OCCUPANCY: \$2,270 (USD)**

PRICE INCLUDES:

**GUIDED TOURS OF BUENOS AIRES & RIO DE JANEIRO
5 NIGHTS HOTEL ACCOMMODATIONS & BREAKFAST
4 LUNCHEAS AND 3 DINNERS, TANGO SHOW,
FIESTA GAUCHA, GINGA TROPICAL SHOW,
TRANSPORTATION TO PORT IN BUENOS AIRES
FROM PORT IN RIO DE JANEIRO, PLUS MORE**

TO REGISTER FOR LAND TOUR CONTACT:

ARMINÉE KARABETIAN | armineekarabetian@ars1910.org or
SHAKEH BASMAJIAN | shakehb@aol.com

**GUESTS OF ARS WILL ENJOY ARMENIAN DANCES AND CULTURAL EVENTS IN ADDITION TO THE
SHIP'S WONDERFUL ENTERTAINMENT. RESERVATIONS MUST BE MADE THROUGH SIDON TRAVEL TO
ATTEND PRIVATE ARS EVENTS**

COMMITTEE MEMBERS: Shakeh Basmajian, Chair (ARS - EUSA) | Arpy Seferian (ARS-EUSA) | Louisa Gourjian (ARS-WUSA) Rozine Bedoyan (ARS-WUSA) | Hasmig Papissian (Canada) | Tamar Chahinian (Canada) | Adele Kradjian (Australia) | Vera Tavitian (Europe) | Graciela Kevorkian (South America) | Arminée Karabetian (ARS CEB REP)

SS - Sunset Sky Suite with Veranda	\$4589.00
DV - Deluxe Oceanview with Veranda	\$2389.00
V1 - Deluxe Oceanview with Veranda	\$2219.00
V2 - Deluxe Oceanview with Veranda	\$2189.00
O1 - Oceanview Stateroom	\$1989.00
O2 - Oceanview Stateroom	\$1989.00
I1 - Inside Stateroom	\$1839.00
3rd/4th person DV,V1,V2,O1,O2, I1	\$1389.00
3rd/4th person SS Category	\$2089.00

PRICES ARE SHOWN IN USD. RATES ARE PER PERSON, BASED ON DOUBLE OCCUPANCY AND SUBJECT TO CHANGE AT ANYTIME WITHOUT NOTICE. CABINS ARE CAPACITY CONTROLLED. (PRICES INCLUDE: CLASSIC BEVERAGE PACKAGE, PREPAID GRATUITIES, UNLIMITED SURF WI-FI GOVERNMENT TAXES, AND PORT CHARGES.) A DEPOSIT OF \$500 PER PERSON REQUIRED FOR RESERVATION. @2023 CELEBRITY CRUISES INC. SHIPS' REGISTRY: MALTA AND ECAUDOR TRAVEL INSURANCE IS HIGHLY RECOMMENDED.

**TO BOOK CONTACT
SIDON TRAVEL**

+1818 553 0777
+1800 826 7960(US)
ARSCRUISE@SIDONTRAVEL.COM

ARMENIAN RELIEF SOCIETY

+1617 926 5892
www.ars1910.org
cruise@ars1910.org | ceb@ars1910.org

THE ALL-ELECTRIC LEXUS RZ EVENT

ENDS OCTOBER 2

UP TO
\$7,000 \$
IN EV GOVERNMENT REBATES
ON SELECT MODELS

LEXUS
LEXUS GABRIEL ST-LAURENT

3303, ch. de la Côte-de-Liesse
Saint-Laurent, QC H4N 3C2
lexusgabrielstlaurent.com
514 747-7777

*Maximum incentive of \$7,000 is only available on leases of 48 months or more. For full and accurate vehicle pricing information, see Lexus Gabriel St-Laurent for complete details.

CAMAM

CENTRE
D'ASSISTANCE
MONDIALE
ARMÉNIEN DE
MONTREAL

Current Fundraising Campaigns

Our goal is to assist and provide financial aid to at-risk communities around the world and help them to overcome the many hardships that they face in their native countries.

To donate online visit www.camam.org

General Donations

Aid to Artsakh

Campagnes de financement en cours

Notre objectif est d'aider et de fournir une aide financière aux communautés à risque du monde entier et de les aider à surmonter les nombreuses difficultés auxquelles elles sont confrontées dans leur pays d'origine.

Pour faire un don en ligne visiter www.camam.org

3401 Rue Olivar-Asselin
Montréal, Quebec
H4J 1L5
Canada

397 boul. des Prairies
Laval, Quebec
H7N 2W6
Canada

45 Hallcrown Place
Willowdale, Ontario
M2J 4Y4
Canada

Sutton | performer inc.

ALBERT ARKILANIAN
IMMOBILIER | REAL ESTATE

aarkilanian@sutton.com
www.albertarkilanian.com
Cell: 514.962.8822

Les contradictions entre la résolution du Sénat français et la position officielle d'Erevan

EREVAN—«La résolution du Sénat français n'est pas un accident, elle n'est pas inattendue, dans le sens où quelque chose d'inattendu s'est produit. La résolution a été présentée au Sénat début décembre. Le parti du président Macron n'y est pas majoritaire et ce n'est pas un hasard s'il a été présenté au Sénat et non à l'Assemblée nationale», a exprimé Kiro Manoyan, chef du bureau des affaires politiques (Hay Tad) de l'ARF. la conférence de presse tenue le 21 janvier au club «Pastark», faisant référence à l'Azerbaïdjan récemment adopté par le Sénat français, à la résolution sur les sanctions et le retour du peuple d'Artsakh. Selon lui, c'est dans l'intérêt de la France de continuer à être un acteur dans la région, mais c'est aussi dans l'intérêt de la RA, et il faut pouvoir combiner ces intérêts dans un travail avec les États sans s'opposer aux intérêts d'aucun autre pays.

Il remarque que la France fait preuve d'une approche plus équilibrée, généralement favorable à l'établissement d'une certaine forme de relations avec la Russie à l'Ouest, plutôt que s'y opposant.

L'orateur considère que l'adoption de la résolution est importante à plusieurs égards. Premièrement, il est important que les parlements des différents États adoptent des résolutions bien fondées, dont la coopération peut contribuer à résoudre les problèmes de la République d'Artsakh et à assurer la sécurité de la République d'Arménie. Selon l'observation de l'orateur, pour la énième fois le Parlement français ose adopter des résolutions avec un tel contenu, que la majorité de RA NA rejette. Il note également que les autorités de la RA n'ont aucun rôle dans l'adoption de cette résolution, bien qu'un discours de bienvenue ait

été prononcé par le président de l'Assemblée nationale. En outre, selon ses observations, Erevan officiel n'est pas favorable à toutes les dispositions de la décision du Sénat.

Kiro Manoyan considère la résolution du Sénat français comme importante dans la mesure où elle reflète la position des différentes forces politiques de ce pays, avec lesquelles travaillent activement les représentants de la communauté arménienne de France. D'ailleurs, le groupe représentant le pouvoir politique du président Macron a voté à l'unanimité en faveur de la résolution.

Kiro Manoyan n'exclut pas non plus l'adoption d'une résolution similaire par le Parlement américain, puisque le ANCA mène le travail correspondant. Mais cette activité ne peut enregistrer des résultats significatifs que si le gouvernement de la RA fait preuve de la bonne attitude et si au moins les problèmes liés à la sécurité de l'Artsakh et de la RA, qui sont toujours torpillés par le gouvernement, sont clairement enregistrés dans l'AN de la RA. Il s'agit en particulier d'imposer des sanctions à l'Azerbaïdjan, notamment aux dirigeants militaires et politiques de l'Artsakh et à d'autres personnes détenues à Bakou et capturées par l'Azerbaïdjan. Pendant ce temps, le gouvernement de la RA va exactement dans le sens inverse, retirant même sa candidature en faveur de la tenue de la COP-29 en Azerbaïdjan. Kiro Manoyan considère cela comme un problème, car une telle attitude des autorités de la RA est en conflit direct avec le travail que les organisations de lobbying arméniennes tentent de mettre en œuvre et dans ces pays, la position officielle d'Erevan est prise comme base.

(Armenews)

L'APCE envisage de limiter les pouvoirs de la délégation de Bakou

STRASBOURG—L'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe (APCE) envisage de limiter les pouvoirs de la délégation de l'Azerbaïdjan en cas de violation des principes de l'organisation par le pays.

Une décision fondamentale d'imposer des restrictions à l'Azerbaïdjan a déjà été prise au niveau de la Commission présidentielle de l'APCE. Dans l'après-midi, au début de la séance plénière, les députés lancent officiellement cette procédure.

La plainte officielle contre l'Azerbaïdjan est du fait que les observateurs de l'APCE n'ont pas été invités aux élections présidentielles azerbaïdjanaises qui auront lieu en février. Il y a également une plainte selon laquelle l'Azerbaïdjan aurait refusé de permettre

aux journalistes de l'APCE d'entrer dans le corridor de Lachine.

Avant cela, dès 2014, l'Assemblée parlementaire avait présenté une procédure similaire contre la Russie et l'avait approuvée en 2022.

L'Azerbaïdjan est constamment confronté aux critiques du Conseil de l'Europe et de ses organes en raison des actions des autorités du pays, des pressions et des restrictions de liberté. En 2017, une procédure spéciale de sanction politique contre le pays a commencé. Puis, sous la pression de Strasbourg, les autorités ont libéré de prison l'opposant Mammadov.

En 2022, l'APCE avait déjà évoqué la possibilité de retirer l'Azerbaïdjan du Conseil de l'Europe.

(Armenews)

Les partis du Karabagh s'engagent à lutter pour le «rapatriement collectif».

EREVAN—Vartan Oskanian, ancien ministre arménien des Affaires étrangères, a annoncé qu'il dirigerait un comité politique créé par les principales factions politiques du Haut-Karabagh exilées en Arménie, pour faire campagne en faveur du «rapatriement collectif» des populations déplacées de la région.

Dans une déclaration publiée sur Facebook le 18 janvier, M. Oskanian a déclaré que le comité révélerait sa composition et les détails de ses activités «dans les prochains jours».

«La mission première du comité est de défendre et de poursuivre le droit au rapatriement collectif du peuple de l'Artsakh avec des garanties internationales, en assurant leur réinstallation en toute sécurité et dans la dignité dans leur pays d'origine», a-t-il déclaré.

«Il est impossible de parvenir à une paix durable dans la région lorsqu'une partie du peuple arménien est déracinée de force de sa patrie et qu'une notion de 'paix' est imposée à l'Arménie sous la contrainte, avec la menace imminente de nouvelles pertes», a ajouté M. Oskanian, qui a de plus en plus critiqué la politique du Premier ministre Nikol Pachinian sur le conflit du Karabagh ces dernières années.

Selon Davit Galstian, un dirigeant du parti de la justice du Karabagh, le comité a été créé par le Parlement du Karabagh en exil au début du mois de décembre.

«Comme aucun responsable arménien ne défend notre cause sur la scène internationale, c'est l'occasion d'empêcher que la question de l'Artsakh ne soit complètement oubliée», a déclaré M. Galstian au service arménien de RFE/RL le 19 janvier.

Galstian a déclaré que le comité dirigé par Oskanian devrait engager les acteurs internationaux qui ont appelé au retour en toute

sécurité des Arméniens du Karabagh dans leur patrie dépeuplée reconquise par l'Azerbaïdjan à la suite de son offensive militaire de septembre. Il n'a pas précisé s'il était prêt à négocier avec le gouvernement azerbaïdjanais.

Bakou a nié avoir pris pour cible des civils du Karabagh au cours de l'opération militaire de deux jours ou de les avoir forcés à fuir la région dans les jours qui ont suivi. Il s'est engagé à protéger les droits des résidents locaux désireux de vivre sous le régime azerbaïdjanais. Les dirigeants du Karabagh et les habitants ordinaires ont exclu une telle option avant même leur exode.

Le parti arménien au pouvoir, le Contrat civil, a indiqué qu'il désapprouvait l'initiative rendue publique par M. Oskanian.

«Je ne crois pas que le rapatriement soit possible sans un traité de paix [entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan]», a déclaré Gevorg Papoyan, vice-président du parti. «Il ne s'agit que de spéculations politiques, de tentatives de tirer des dividendes politiques. Je n'exclurai pas non plus des provocations contre l'Arménie par la cinquième colonne», a ajouté M. Papoyan sans donner plus de détails.

M. Pachinian a indiqué à plusieurs reprises que la question du Karabagh était close pour son administration. Ses alliés politiques ont critiqué Samvel Shahramanian, le président du Karabagh, à la fin du mois dernier, après qu'il eut déclaré nul et non avenu son décret du 28 septembre liquidant la République autoproclamée du Haut-Karabagh. M. Shahramanian a déclaré qu'il devait signer le décret afin de mettre fin à l'assaut azerbaïdjanais et de permettre aux Arméniens du Karabagh de fuir en toute sécurité vers l'Arménie.

(RFE/RL)

La bataille pour Jérusalem se joue dans le quartier arménien

Cet article a été écrit par IBRAHIM HUSSEINI, journaliste à la pige basé en Israël, et est paru, le 21 janvier, sur le site Mondoweiss qui suit l'actualité de la région.

Les arméniens de Jérusalem subissent une pression croissante de la part des colons israéliens pour qu'ils renoncent au contrôle d'une grande partie de la propriété détenue depuis des siècles par leurs ancêtres dans le quartier arménien de la vieille ville de Jérusalem. Dans la bataille pour Jérusalem, de nombreux membres de la communauté arménienne sont déterminés à défendre cette propriété et à la soustraire à l'emprise des colons.

Une transaction immobilière douteuse dans l'une des zones les plus sensibles de Jérusalem entre le patriarche arménien Nourhan Manougian et le colon australo-israélien Dany Rubenstein met à l'épreuve la détermination de la communauté arménienne locale, qui s'oppose à cette transaction. Dans une ville occupée où les colons juifs cherchent constamment à bouleverser un statu quo délicat en leur faveur pour des raisons politiques et idéologiques, la démographie et la propriété immobilière sont des questions intensément politiques. À ce titre, la vente de ces biens aux mains des colons embarrasse l'une des plus anciennes communautés chrétiennes de Jérusalem et attise les tensions avec les Palestiniens.

Depuis des mois, Hagop Dejnazian et ses compatriotes arméniens de Jérusalem rassemblent leur communauté dans le quartier arménien de Jérusalem-Est occupée pour qu'elle tienne bon face aux colons israéliens et à leurs agents.

Les 11,5 dunams (2,8 acres) de terres précieuses situées à l'extrémité ouest de la vieille ville de Jérusalem et appartenant à la communauté depuis des siècles sont en jeu. Outre l'incertitude que l'accord a fait peser sur leur vie, ils ont subi au moins trois attaques violentes de la part de voyous engagés par une société d'investissement ayant des liens avec les colons, dans le but de les intimider pour qu'ils renoncent au contrôle de la propriété.

«C'était une attaque brutale contre la communauté arménienne qui mettait en danger notre présence ici», a déclaré M. Dejnazian à propos du dernier raid, le 28 décembre 2023, au cours duquel une trentaine d'hommes ont fait irruption dans la propriété armée de matraques et ont agressé des membres de la communauté, y compris des prêtres, en cherchant à les éjecter.

En octobre de l'année dernière, dans le tumulte, le Patriarcat a annulé le contrat qu'il avait signé avec Dany Rubenstein, et l'affaire a été portée devant les tribunaux.

La transaction immobilière a éloigné la communauté arménienne locale de Jérusalem du Patriarcat, qui est principalement dirigé par des membres du clergé d'origine arménienne venus de l'étranger et largement indifférents aux considérations ou aux implications politiques d'une telle transaction.

Aujourd'hui, Dejnazian et ses compatriotes arméniens se

trouvent dans une situation où ils doivent défendre le caractère de la communauté menacée par des colons messianiques (...)

Les arméniens locaux craignent que le patriarcat ne finisse par faire un compromis avec les colons et n'accepte de louer une partie de la propriété. Cela serait désastreux pour la communauté arménienne locale.

En 2020, le Patriarcat a loué une partie de la propriété à la municipalité israélienne de Jérusalem pour en faire un parking prétendument «pour les juifs et les arméniens». La municipalité s'est vu accorder un bail de 10 ans.

Le Patriarcat a d'abord accepté un bail à long terme de 99 ans avec Rubenstein (représentant Xana Gardens) en juillet 2021, avec le consentement partiel ou la connaissance du synode, apparemment pour développer un hôtel de luxe sur la propriété. Le contrat signé entre le Patriarcat et Dany Rubenstein engloberait une vaste étendue de terrain actuellement utilisée comme parking, un séminaire et cinq maisons d'habitation.

Selon un article publié dans The Armenian Mirror Spectator en septembre 2021, le contrat a été approuvé par le patriarche Nourhan Manougian, le grand sacristain Sevan Gharibian et le père Yerezian.

Peu après, de nouvelles informations sont apparues. Dany Rubenstein a un partenaire nommé George Warwar, un homme arabe chrétien que l'on

Suite à la page F2

pense être originaire de Jaffa.

En octobre 2023, suite au mécontentement croissant de la communauté arménienne locale et des membres de la diaspora opposés à l'accord avec Dany Rubinstein, le Patriarcat a annoncé qu'il se retirait de l'accord signé avec Xana Gardens.

Le 5 novembre de l'année dernière, des colons armés ont pris d'assaut le parking connu sous le nom de Cow's Garden dans le quartier arménien, ont abattu des parties d'un mur de pierre et ont partiellement détruit le sol asphalté. Le mur de pierre se trouve à peu près au milieu du terrain, séparant la partie louée à la municipalité pour un parking et le parking privé du patriarcat arménien, qui serait en dehors de l'accord. Les Arméniens de la région se sont rapidement organisés pour repousser les assaillants. Les voyous de Dany Rubenstein et de son associé George Warwar sont revenus à la charge à la mi-novembre, puis à la fin du mois de décembre. À chaque fois, ils ont été repoussés.

Une enquête du New Arab a révélé que parmi les assaillants armés se trouvait un colon juif américain ayant des liens avec Itamar Ben-Gvir, le ministre israélien de la sécurité nationale.

Un autre citoyen américain, Sam Goodman, alias Tzvi Goodman, a également été identifié dans l'enquête. Goodman est lié à l'actuel maire adjoint de Jérusalem, Aryeh King, qui est tristement célèbre pour son programme en faveur des colons. Ils ont tous deux participé à l'expulsion de palestiniens de Jérusalem-Est afin d'y établir une majorité juive.

Une photo non sourcée qui a fait surface à la fin de l'année dernière montrait Dany Rubenstein et George Warwar rencontrant Matityahu Dan et Daniel Luria, tous deux d'origine australienne et membres d'Ateret Cohanim, la même organisation de colons qui a acheté au

Patriarcat orthodoxe grec des propriétés clés, l'Hôtel Impérial et l'Hôtel Petra, à la Porte de Jaffa, il y a deux décennies. Ces hôtels ne sont qu'à une minute de marche du quartier arménien et du terrain en question.

Les habitants du quartier envisagent à présent d'intenter leur propre action en justice contre la transaction qui a eu lieu entre le Patriarcat et Xana Gardens.

Le tollé provoqué par cette transaction les a amenés à envisager de prendre en main les affaires de la communauté, y compris la propriété administrée par le Patriarcat.(...)

La présence arménienne à Jérusalem remonte à plus d'un millénaire et demi. Les archives historiques racontent que l'Arménie est devenue la première nation à adopter officiellement le christianisme en 301 après J.-C., soit plus d'une décennie avant Rome. Par la suite, des pèlerins arméniens ont commencé à se rendre à Jérusalem, et certains y sont restés pour y établir une communauté permanente.

«Jérusalem est mon pays, plus que l'Arménie», a déclaré George Hintilian à Mondoweiss, assis dans la tente spacieuse que la communauté a érigée sur le parking pour assurer une surveillance constante, jour et nuit, contre d'éventuelles attaques de colons.

«À bien des égards, nous sommes palestiniens», a-t-il ajouté.

M. Hintilian, historien spécialiste des affaires arméniennes et figure centrale de la communauté arménienne de la vieille ville, réaffirme que la présence arménienne à Jérusalem est vieille de 16 siècles.

Ses ancêtres sont arrivés en Palestine depuis Konya et la Cappadoce, dans la Turquie ottomane, au cours de la Première Guerre mondiale, cherchant à échapper aux persécutions des autorités.

Négociations Arménie-Azerbaïdjan: Beaucoup de rejets, peu de validations

GÉRARD MERDJANIAN

Avec le peu d'informations qui filtrent des rencontres entre les représentants de l'Arménie et de l'Azerbaïdjan, on sent bien que les échanges ne se passent pas au mieux.

Les délégués azéris veulent absolument imposer leur point de vue et ne sont pas prêts de lâcher quoi que ce soit de leurs acquis depuis la guerre de 44 jours contre le Haut-Karabagh et leur victoire sur les arméniens. Le président Ilham Aliev ne cesse de le répéter, il veut tout garder. Non seulement tous les territoires conquis sur l'ennemi (145 km²), mais également ce qui ne l'est pas encore: Le couloir du Zanguéour ou les enclaves azéries en Arménie par exemple.

Le Haut-Karabagh ne fait pas partie des négociations depuis que le Premier arménien a déclaré officiellement en mai dernier que cette région faisait partie de l'Azerbaïdjan. Et tant pis pour les 120.000 arméniens qui y habitaient encore et qui se sont battus pendant trente ans pour ne plus vivre sous le joug azéri.

La délimitation/démarcation de la frontière entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan suit le même chemin. Le dictateur refuse de s'appuyer sur le dernier tracé entre les deux ex-RSS. En fait, il y a plusieurs cartes datant de l'ère soviétique, allant de 1974 à 1988, validé par la déclaration d'Almaty de 1991, mais choisit la carte qui lui est la plus favorable, déclarant que la dernière est favorable à l'Arménie.

Il est clair que le potentat se détache de plus en plus de la présence des occidentaux dans les négociations. Les occidentaux sont utiles mais essentiellement pour leur volet commercial et non politiques. Il préfère négocier avec l'Arménie directement, connaissant pertinemment la faiblesse politique de Pachinian dans le domaine des Affaires étrangères.

Le président du Conseil européen, Charles Michel, le président français, Emmanuel Macron, et le chancelier allemand, Olaf Scholz, ont rencontré en octobre 2023 à Grenade Nigol Pachinian. Ilham Aliev ayant décliné l'invitation. Les dirigeants ont souligné leur soutien indéfectible à l'indépendance, à la souveraineté, à l'intégrité territoriale et à l'inviolabilité des frontières de l'Arménie (29.800 km²) et de l'Azerbaïdjan (86.600 km²).

Pour ce qui est des États-Unis, il faut ne pas trop compter sur eux pour sévir contre l'auto-

crate azéri. Depuis la fin de la seconde guerre mondiale, Washington a deux points d'appui dans la région.

Le premier c'est Israël, l'enfant chéri de l'Oncle Sam, qui peut se permettre tous les débordements et les excès, il est protégé par le veto américain au sein du Conseil de sécurité des Nations-Unies, et quand bien même, une résolution est votée contre l'État hébreux, elle n'est pas appliquée.

Le second, c'est la Turquie. Qui dit Turquie, dit également son vassal l'Azerbaïdjan. Ankara, qui pendant des décennies a réussi à bloquer la reconnaissance du Génocide des Arméniens par la Maison Blanche. Motif: La base d'Incirlik de l'OTAN est un élément incontournable de la géostratégie américaine dans la région; sans compter les achats massifs d'armement aux États-Unis. Aussi, quand le sultan ottoman a acheté des systèmes anti-missiles russes, les célèbres S-400, le département d'État s'est énervé, et la Maison-Blanche a reconnu le Génocide des arméniens dans son message du 24 avril 2021.

Seuls les coprésidents de la cause arménienne du Congrès, osent dire tout haut ce que bon nombre de politiciens américains pensent tout bas. «Les remarques les plus récentes du président Aliev, et plus particulièrement celle de retirer les troupes du territoire arménien, suivent le même schéma qu'il a utilisé dans la préparation du nettoyage ethnique de plus de 100.000 arméniens en Artsakh l'automne dernier. Il fait des déclarations hostiles, utilise ces affirmations pour justifier la mobilisation de son armée, puis prend des mesures agressives parce qu'il croit qu'il n'y aura pas de conséquences. La communauté internationale lui a malheureusement donné raison par son inaction au cours des dernières années.»

Ni l'UE ni les États-Unis n'agiront pour infléchir le comportement du clan Aliev, sinon par des propos génériques et lénifiants comme à l'époque du groupe de Minsk de l'OSCE. La Russie, elle aussi, continuera à se cantonner à des généralités. Moscou a passé des accords, secrets bien-entendus, avec le tandem turco-azéri concernant ses débouchés énergétiques contre la non-intervention dans le conflit arméno-azéri.

L'Arménie se retrouve bien seule avec un lot de promesses non-tenues par celui avec qui elle est censée signer un accord de paix.

RITA BAGHDASSARIAN

Conseillère en Sécurité Financière
Revenu Garantie Viager

COMPTE D'ÉPARGNE LIBRE D'IMPÔT (CELI) • CRÉATION D'HÉRITAGE •
REER_FERR RENTE RETRAITE • PLAN D'ÉDUCATION-REÉÉ •
ASSURANCE-VIE & HYPOTHÉCAIRE • ASSURANCE SALAIRE
& COLLECTIVE • ASSURANCE DE PARTENARIAT

3820, boul. Lévesque Ouest, Bureau 101,
Laval Qc. H7V 1E8
Tél.: (450) 973-2822 • (514) 884-1117 • Fax: (450) 973-2262
ritabagh@yahoo.com

VIZUALIS

optométriste

DR SHANT DONABEDIAN

Centre d'Achat Fairview · Fairview Mall
Pointe Claire

514 695 2555 · VIZUALIS.CA

ROYAL LEPAGE
Du QUARTIER

JESSICA OHANIAN

REAL ESTATE BROKER
COURTIER IMMOBILIER

438.838.2626

jessica.ohanian@royallepage.ca

jessicaohanian.royallepage.ca

6971 ch. Côte-de-Liesse,
St-Laurent, QC H4T 1Z3

Assura Bien inc.

Cabinet en assurance de dommages et de services financiers

Ապահովագրական գրասենյակ

KRIKOR ABRAKIAN VAHAN MATOSSIAN

970 Montée de Liesse, suite 306, Saint-Laurent, Qc. H4T 1W7
T: 514.903.3999

Pâtisserie
MAHROUSÉ

FONDÉE EN 1970

9705 Boulevard de l'Acadie, Montréal, QC H4N 2W2
Tél: 514.279.1629 • info@mahrouse.ca • www.mahrouse.ca

Stéphane
BOYER
Maire de Laval

Seta
TOPOUZIAN
Conseillère municipale
de Renaud

514 862-1402 | s.topouzian@laval.ca

JULIA SEVAN
Photographer

WWW.JULIASEVAN.COM

+1 514-909-6660

PHOTOGRAPHY@JULIASEVAN.COM

HAGOP

REFRIGERATOR REPAIR SERVICE

Call (438) 998-4018

LEVON BENOHANIAN ET
HAGOP KACHICHIAN

PHARMACIENS-PROPRIÉTAIRES

3915, boul. Samson, Laval, Québec, H7W 2G1

T 450 688-4111 F 450 681-5525

Lundi au vendredi : 8 h 30 à 20 h • Samedi et dimanche : 9 h à 17 h
Infirmière (Jeudi) : 8 h 30 à 15 h • LIVRAISON GRATUITE

proximlaval@gmail.com

affiliés à Proxim

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՀԵՏ Հայ ապրելու կամքը

Համազգայինի առաքելութեան վերստին անդրադառնալու ցանկութիւնը ունեցաւ Մոնթրէալի Սանահին մասնաճիւղի Ամանորի ձեռնարկին առթիւ, ուր անգամ մը եւս դրսեւորուեցաւ Հայ ապրելու մեր կամքը:

Գիտենք, որ «Համազգայինի նպատակն է պահպանել, զարգացնել ու տարածել Հայ մշակոյթը՝ Հայաստանի ու Համայն Հայութեան գոյատեւման առաքելութեամբ», ինչպէս բանաձեւուած է մեր կանոնադրին մէջ:

Սոյն յօդուածը չի միտիր մեկնաբանել այս բանաձեւում, ոչ ալ կատարել այդ յարգ ու խանդավառիչ ձեռնարկի տեղեկատուութիւնը: Կ'ուզեմ պարզապէս անդրադառնալ քանի մը երեւոյթներու, որոնք, առնչուած ըլլալով հանդերձ ամանորեան այդ խրախճանքին, կը մղեն մեզ կարգ մը մտորումներու: Իսկ այդ երեւոյթները, համոզուած եմ, շատ աւելին կ'ըսեն ու կը հաստատեն, քան կը թուին առաջին հերթին, ուստի նաեւ շատ աւելի կարեւոր են քան երեկոյեան մանրամասնութիւնները եւ սերտորէն կ'առնչուին կանոնադրի բանաձեւումին:

Այդ երեւոյթներէն առաջինը հետեւեալն է, որ ձեռնարկի բացման պահէն իսկ յայտարարուեցաւ. ան նուիրուեցաւ Արցախի. ոչ միայն կորուստին, այլեւ մեր իրաւունքներուն: Հաւաքուած էինք Նոր տարին դիմաւորելու, սակայն չէինք կրնար անտեսել այն ահաւոր հարուածը, որ ազգովին հասցուեցաւ մեր գլխուն անցեալ տարի: Այդպէս կ'արդարանան գեղարուեստական յայտագրի ազգային երկու թախծոտ մեներգներն ու ցնցիչ ասմունքը ուրախութեան պահուն: Վերջին ու պահանջատրուութիւնը՝ ուրախութեան անբաժան, իսկ Հայրենիքը՝ կրօնակէտը մեր:

Երկրորդ երեւոյթը ներկայութեան բնոյթն էր: Այո՛, հոն էինք մենք՝ անուղղայ ու անդաւաճան հիներս, հոն էինք վերալիցքաւորուելու համար, բայց հոն էին եւ նորերը՝ մեր զաւակներն ու մեր թոռները, մեզմէ աւելի մեծ թիւով, շատ բնականաբար մեզմէ աւելի աշխուժ ու կորովի: Մանաւանդ կազմակերպական պաշտօններու

գլուխը՝ առաջին հերթին: Բայց նաեւ եկած մասնակցելու, իրենք եւս լիցքաւորուելու: Կարօտեցր էինք կը յարէր ինծի անոնցմէ մէկը, երբ հարց կու տայի, թէ այդպէս անընդհատ պարելով չէ՞ք յոգնիր: Բան մը կը նշանակէ, չէ՞ք, երբ Համազգայինի հիմնադրի ծոռ կը

տեսնես գործի վրայ:

Երրորդ երեւոյթը հայկականութեան նախանձախնդրութիւնն էր: Մեր այլազան խրախճանքներուն ամեն տեսակ երաժշտութիւն կը լսուի, ամեն տեսակ պար կը պարուի, բայց այս մէկուն ատեն՝ ո՛չ: Համազգայինի Ամանորը հայկական պիտի ըլլայ սկիզբէն մինչեւ վերջ: Կրնայ պատահիլ, որ օտար պաշտօնական հիւր մըն ալ հրաւիրուած ըլլայ, իրեն ի յարգանս տեղական երգ մըն ալ երգուի: Այս անգամ այդ պարագան ալ չկար, ոչ ալ այդ կարիքը: Իսկ պարը՝ հարազատ: Հին թէ նոր պարուսոյցներու առաջնորդութեամբ՝ ճիշտ կ'ըսուի, ճիշտ քայլերով:

Չորրորդ երեւոյթը, վերջապէս, ձեռնարկը ինքնին, ինչպէս Համազգայինի միւս ձեռնարկները, ինչպէս այլ կազմակերպութիւններու, բոլոր հայկական կազմակերպութիւններու նման միջոցառումները, որոնք իրենց կայացումովն իսկ պատուար կը հանդիսանան հիասթափութեան, վճատութեան, յուսահատութեան դէմ:

Ինչպէս չվերջիչիւ Սարոյեանի անմոռանալի խօսքը.

«Աշխատեցէ՛ք, կործանեցէ՛ք այս ցեղը: Ենթադրենք որ դարձեալ 1915 է: Աշխարհ պատերազմի մէջ է. կործանեցէ՛ք Հայաստանը: Տեսէք թէ կրնա՞ք: Դրկեցէ՛ք զանոնք իրենց տուններէն դէպի անապատ: Թոյլ մի՛ տաք որ անոնք ո՛չ հայ, ո՛չ ալ ջուր ունենան: Վառեցէ՛ք անոնց տուններն ու եկեղեցիները: Տեսէք թէ դարձեալ պիտի չհայրենի անոնք: Տեսէք թէ դարձեալ պիտի չհայրենի, երբ անոնցմէ երկուքը իրարու հանդիպին դարեջրատան մը մէջ քսան տարի վերջ ու խնդան ու խօսին իրենց մայրենի լեզուով: Աշխատեցէ՛ք, տեսէք թէ պիտի կրնա՞ք արգիլել անոնց որ ծաղրեն աշխարհի մեծ դադարները, տեսէք թէ պիտի կրնա՞ք արգիլել, որ երկու հայեր խօսին աշխարհի վրայ, աշխատեցէ՛ք ու փորձեցէ՛ք բնաջնջել զանոնք» («Հայր եւ հայր» , ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, Զ. տարի, Երեւան 1975):

Գարեջրատան մը մէջ, կամ Համազգայինի ձեռնարկի մը...

Այս բոլորը մեզի կը թելադրեն ուրիշ կարեւոր իրողութիւն մը:

Մեր գոյատեւման ի խնդիր պայքարը ամեն ճակատի վրայ, ամեն տեսակի զէնքերով պիտի տանինք, կասկած չկայ: Հայրենիքէն ներս, թէ Հայրենիքէն դուրս:

Սակայն չմոռնանք՝ մշակոյթը մեր ամենէն ուժեղ զէնքերէն մէկն է, եթէ ոչ ամենուժեղը: Անո՛վ կը կոփուի, անո՛վ կը ջրգեղուի մեր ապրելու կամքը:

Հայ ապրելու կամքը:

ՎԻԵՏՆԱՄԻՆ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան հիմնադրումը 1890-ի ամրան

Ռուսաստանի բարձրագոյն դպրոցներում 1890-ի սկիզբները տեղի էին ունեցել ուսանողական խռովայոյց ցոյցեր: Բազմաթիւ ուսանողներ ձեռքաւարտուել եւ աքսորուել էին: Համալսարանների մի մասը փակուել էր, եւ ուսանողութիւնը ցրուել տները՝ իրենց հետ տանելով բողոքի եւ ըմբոստութեան տրամադրութիւն ցարական բռնակալութեան դէմ:

1890-ի գարնան թիֆլիս հաւաքուել էին մեծ թիւով հայ ուսանողներ, որոնք ըստ գաղափարի, խառնուածքի եւ հակումների բաժանուել էին երկու հատուածի մի կողմ՝ ազգասէրները, այսպէս կոչուած՝ «չովինիստները», որոնք կենտրոնացել էին «Սեւերնիէ Նոմերա» պանդուկում, միւս կողմ՝ արմատական յեղափոխական-ընկերավարականները, որոնց հաւաքավայրն էր «Իւստիլի Նոմերա» հիւրանոցը, ուր միաժամանակ գտնուում էր «Երիտ, Հայաստան»-ի կենտրոնը: Հիւրանոցների անուններով կոչուում էին եւ երկու հատուածները — «Սեւերնիէ Նոմերա», այսինքն՝ «Հիւսիսային պանդուկ»-ի եւ «Իւստիլի Նոմերա»՝ «Հարաւային պանդուկ»-ի խմբեր: Պարզութեան համար այդպէս էլ անուանենք՝ «Հիւսիսային» եւ «Հարաւային»:

«Մշակ»-ի խմբագիր Գրիգոր Արծրունին առհասարակ մեծ հեղինակութիւն էր վայելում ազատամիտ շրջաններում: Նա իրեն համարում էր յառաջդիմական երիտասարդութեան ղեկավար ու հովանաւոր: Քրիստոսափոր Միքայէլեանն ու Ս. Զաւարեանը յարգում էին նրան եւ կարեւոր հարցերում դիմում էին նրա խորհրդին: Մանաւանդ թրքահայկական խնդրում Գր. Արծրունին իր «Մշակ»-ով շատ կարեւոր դեր կատարեց, թէեւ նրա հետապնդած նպատակը-թրքահայաստանի կցումը Ռուսաստանին, համակրանք չէր վայելում շատերի մօտ: Մի ժամանակ Արծրունին նոյնիսկ ունէր իր անունով «Խուճը», որ յատկապէս զբաղուում էր թրքահայկական հարցով, բայց երբ իմացաւ, որ ռուս կառավարութիւնը համաձայն է, որ ռուսահպատակները զբաղուեն թրքահայոց խնդրով, վերջ տուեց իր խմբի գոյութեան: Այժմ էլ, երբ հասարակական միտքը գրգռուած էր եւ ամէն կողմից ցանկութիւն էր յայտնուում, որ Արծրունին անցնի շարժման գլուխը, նա վճռական կերպով մերժեց՝ չկամենալով գոհել «Մշակ»-ը «անորոշ» գործի համար: Եւ ըստ էութեան էլ մշակականութիւնը արդէն լրացրել էր իր առաքելութիւնը, հասարակական նոր գաղափարներ, նոր ապրում ու պահանջներ էին առաջ եկել, նոր սերունդ՝ որին չէր կարող այլեւս գոհացնել Արծրունին իր քաղքեմի ազա-

տամտութեամբ: Հարկաւոր էին նոր մարդիկ՝ նոր պահանջների բաւարարութիւն տալու համար:

Քրիստոսափորը իր անկեղծ եւ անասման հաւատով դէպի նոր գործը, հզօր իմացականութեամբ կուռ տրամաբանութեամբ ու հուժկու կամքով, ծով լայնախոհութեամբ ու մարդոց հոգիները գերելու ուժով, կարողացաւ հաշտեցնել ու միացնել այլազան հոսանքներն ու ձգտումները, եւ հիմքը դնել մի մեծ կազմակերպութեան՝ մեծ գործի համար:

Այդ ժողովներում տեղի են ունեցել երկարատեւ եւ բուռն վէճեր:

Հիմնական հարցի՝ Թրքահայաստանի ազատագրութեան շուրջ, ի հարկէ լուրջ տարակարծութիւն չէր կարող լինել, ամէնքը հաւաքուել էին այդ «սուրբ գործի» համար: Տեսակէտների տարբերութիւններ կային ազատ Հայաստանի մասին, ոմանք բաւականանում էին Ներսէս Վարժապետեանի ծրագրով՝ վեց նահանգների ինքնավարութիւն եւրոպական հակազուի տակ ընկերային-տնտեսական հարցերից նրանք խուսափում էին: Ուրիշներ, օրինակ հնչակեանները, դնում էին Հայաստանի անկախութեան պահանջ՝ ընկերավարական վարչաձեւով:

Լուրջ տարակարծութիւններ կային կազմակերպական ձեւի մասին. ի՞նչ հիմքերի վրայ դնել նոր կազմակերպութիւնը: Հնչակեան կուսակցութիւնը որդեգրել էր խիստ կենտրոնացման սկզբունքը: Նոյնպիսի կենտրոնացման սկզբունքի վրայ հիմնուած էր եւ մարտական «Նարոզնայեա Վոյեա»-ն, նաեւ ուրիշ օտար յեղափոխական կազմակերպութիւնները, որոնք օրինակ պիտի հանդիսանային եւ հայ յեղափոխականների համար: Բայց ժողովականներից ոմանք, մասնաւորապէս Ս. Զաւարեանը, առարկում էին կենտրոնացման նպատակայարմարութեան դէմ հայկական իւրայատուկ պայմաններում: Հայութիւնը ցրուած էր անձայրածիր տարածութիւնների վրայ եւ տարբեր քաղաքական միջավայրերում: Անհնար էր երեւակայել մի կենտրոնացած ղեկավար մարմին, որ ի վիճակի լինէր այդպիսի պայմաններում ձեռնհասօրէն վարել կազմակերպութեան գործերը: Հայկական պայմաններին, ինչպէս հաստատուած է անցեալ պատմութիւնն էլ, աւելի յարմար էր ապակենտրոնացման սկզբունքը՝ տեղական լայն նախաձեռնութեան իրաւունքներով:

Կային, անշուշտ, եւ ուրիշ հարցեր, սկզբունքային թէ գործնական, որոնք քննութեան եւ վէճերի առարկայ են եղել: Այսպէս, հէնց ժողովների ընթացքին առաջ եկաւ Կուկունեանի արշաւանքի խնդիրը, որ նոյնպէս

չէր կարող զբաղեցնել ժողովականների ուշադրութիւնը:

Դիւրին չէր նման եւ ուրիշ տարամերժ հարցերը հաշտեցնել եւ մի յայտարարի բերել: Ծիւղ է, ժողովներին մասնակցողները ամէնքը տողորուած էին փոխադարձ հասկացողութեան եւ համաձայնութեան ոգիով, բայց եթէ չլինէր Քրիստոսափոր Միքայէլեանը, դժուար պիտի լինէր միաձուլ եւ կուռ կազմակերպութիւն ստեղծել:

Քրիստոսափորը, անհաշտելին հաշտեցնելու իր բացառիկ կարողութեամբ, իր անձնական համայնքով ու հեղինակութեամբ հարթեց բոլոր խոչընդոտները: Նա էր ժողովների տիրական ոգին եւ մղիչ ուժը: Նա իր կազմակերպական հանձնարով կարողացաւ հաշտեցնել իրար բախող բոլոր սուր տեսակէտները, համադրել ու ներդաշնակել բոլոր հակամարտ անհատականութիւնները եւ նոյնիսկ Հնչակեան ներկայացուցիչների համաձայնութիւնը ապահովել մտնելու հիմնուելիք նոր կազմակերպութեան մէջ: Այսպիսով ծնունդ առաւ մի նոր կուսակցութիւն, որ իր մէջ համախումբ՝ միաձուլում էր մինչեւ այդ գոյութիւն ունեցող գրեթէ բոլոր յեղափոխական խմբերն ու կազմակերպութիւնները, Հայ յեղափոխականների դաշնակցութիւն անունով:

Ծիւղ ո՞ր ամսին եւ ո՞ր օրը տեղի ունեցաւ ՀՅ Դաշնակցութեան հիմնադրութիւնը, ստոյգ յայտնի չէ: Քրիստոսափորի յուշերից դատելով՝ պատմական այդ դէպքը տեղի ունեցած պէտք է լինի 1890-ի օգոստոսին: Ըստ Ռոստոմի՝ ՀՅ Դաշնակցութեան հիմնադրութիւնը տեղի է ունեցել յուլիս ամսին: Կուկունեանի արշաւանքի պատմութիւնից երեւում է, որ օգոստոսին ՀՅ Դաշնակցութիւնն արդէն կազմուած էր եւ անցեր էր գործունէութեան:

Նոր կազմակերպութիւնը՝ ՀՅ Դաշնակցութիւնը, հիմնուած էր բոլորի կողմից յօժար կամքով ընդունուած ընդհանուր սկզբունքների վրայ՝ միաձայնութեամբ: Մշակուած ծրագիր եւ կազմակերպական կանոններ դեռ չունէր. այդ պարտականութիւնը դրուեց ապագայում գումարուելիք Ընդհանուր ժողովի վրայ: Նոր կազմակերպութիւնը որդեգրեց կազմակերպական կենտրոնացման դրուութիւնը եւ ընտրեց Կենտրոնական Վարչութիւն, որ հետագային աւելի «Կենտրոն» անունով յայտնի դարձաւ: Հ.Յ. Դաշնակցութեան առաջին Կենտրոնական Վարչութեան անդամներ ընտրուեցին Քրիստոսափոր Միքայէլեանը, Սիմոն Զաւարեանը, բժ. Յովհաննէս Լորիս-Մելիքեանը, Աբրահամ Դաստակեանը եւ Լեւոն Սարգսեանը:

ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՅԵԱՆ

Մարի Էլիզաբեթ Գալեմտեր Բագրատունի 1929-2023

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Մարին՝ դուստրը Ալեքսանդր եւ Սիրանոյշ Գալեմտերի, ծնած է Երուսաղէմ, 1929 հոկտեմբեր 29-ին: Իր մանկութեան շրջանը անցուցած է այնտեղ եւ փոքր եղբորը՝ Ստեփանի հետ յաճախած է Սուրբ Թարգմանչաց դպրոցը:

Հայրը նախ աշխատած է որպէս Երուսաղէմի դրօսաշրջախին ուղեկցորդ, ապա որպէս հաշուապահ բրիտանական ռազմաօդային ուժերուն քով: Ան ստիպուած էր իր ժամանակի մեծ մասը անցընել կնոջն ու զաւակներէն հեռու, քանի որ գործի բերումով կը բնակէր սկիզբը Յորդանան, ապա Կիպրոս:

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն վերջ, Երուսաղէմի մէջ տիրող քաղաքական անկայունութիւնը եւ անվտանգութեան պակասը մղեց Մարին հայրը, որ կինն ու զաւակները փոխադրէր Գահիրէ (Եգիպտոս):

Հոն Մարի աշխատեցաւ որպէս դաստիարակ եւ անգլերէն լեզուի ուսուցչուհի Գալուստեան ազգային վարժարանին մէջ, ուր ծանօթացաւ իր ապագայ ամուսինին՝ Շահանին: Մի քանի տարի ետք Մարին նոր պաշտօն ունեցաւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու դեսպանատան մէջ:

Միջազգային քաղաքական իրավիճակին պատճառաւ չափազանց հազուադէպ եւ դժուար էին հորը Եգիպտոս այցելութիւնները:

Ընտանիքը վերամիաւորելու նպատակով՝ 1963-ին Գալեմտերները տեղափոխուեցան Մոնթրէալ, ուր իրենց միացաւ Շահանը: Շահանն ու Մարին ամուսնացան եւ ունեցան մէկ զաւակ՝ Վիգէնը:

Մոնթրէալ, մինչեւ թոշակի անցնելը, Մարի աշխատեցաւ ԱՄՆ-ի հիւպատոսարանը որպէս առեւտուրի մասնագէտ: Ան Վիգէնը մեծցուց, թիկունք կեցաւ Շահանին՝ իր ասպարէզին ու համայնքի գործունէութեան մէջ եւ խնամեց իր մայրը՝ անոր ծերութեան տարիներուն:

Դժբախտաբար Մարին հիւանդացաւ Ալզհայմերի հիւանդութեամբ եւ կեանքի վերջին տասը տարիներուն հետզհետէ կորսնցուց իր ինքնաբաւութիւնն ու եռանդը: Ան շարունակեց ապրիլ տունը՝ ամուսինին եւ որդիին հետ, մինչեւ որ խաղաղութեամբ մահացաւ անոնց ներկայութեան:

Մարին բարի էր, առատաձեռն, միշտ պատրաստ ծառայութեան եւ երբեք ոչ մէկ չար ցանկութիւն է ունեցած ոեւէ մէկուն հանդէպ:

Ան լաւ կողակից էր, մայր, դուստր, քոյր, բարեկամուհի եւ ընկերուհի:

ՎԻԳԷՆ ԵՒ ԾԱՀԱՆ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Մեղրալոյս Մալխասեան եւ ընտանիք, հոգեհանգստեան պաշտօն կը խնդրեն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հոր եւ մեծ հոր ՆԱԶԱՐԷԹ ՌՈՍՏՈՄ ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ մահուան հրդ տարելիցին տխուր առթիւ, նաեւ Մալխասեան, Կիւլեսէրեան, Արշակունի եւ Տօրամաճեան ննջեցելոց հոգւոյ ի յիշատակ: Կիրակի, 4 Փետրուար 2024, Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի:

Voyages HAIG Travel advertisement with contact info (514) 284-7676

ADVERTISE YOUR BUSINESS HERE advertisement with contact info (416) 722-9225

Ghadir Meat & Restaurant advertisement with contact info

Sutton Group-Admiral Realty Inc. advertisement for Annie Varbedian

METRAS Shipping and Forwarding Inc. advertisement with contact info

ARZ fine foods advertisement with website and location info

Haroot Sepan ARARAT advertisement with QR code

hearing aid source advertisement with contact info

Diamond Realty advertisement for Gary and Gabriel Chahinian

I.D.A. advertisement for Cassandra Pharmacy Inc.

ANI BAKERY advertisement for Middle Eastern Pizza Lahmajoun

horizon Armenian Weekly subscription information in Armenian and English

Canada logo and government funding information

Grocery Store | Bakery | Butchery | Café | Catering

**Halal By Hand
Fresh Meat & Poultry**

NOW OPEN

**Mississauga
720 Bristol Road West,
ON, L5R 4A5
(905) 502 9292**

**Scarborough
1909 Lawrence Ave East
ON, M1R 2Y6
(416) 755-5084**

← Scan Here To Check Out
Our Weekly Flyer At
www.arzfinefoods.com

← Scan Here for Our
Catering Book At
www.arzfinefoods.com

For The Latest News And Deals Follow Us At:

www.arzfinefoods.com @arzfinefoods

KAREN

BARRY

GARO

ALEX

ARLENE

K A Z A N D J I A N

ACHAT|VENTE|FINANCE

RE/MAX 3000

IMMOBILIER
+
HYPOTHÈQUE

514 333 3000

CLASSÉS PARMIS LES MEILLEURS COURTIER RE/MAX AU NIVEAU MONDIAL

RANKED AMONGST THE HIGHEST PERFORMING RE/MAX BROKERS WORLDWIDE

- *Karen Kazandjian, DA, courtier immobilier et hypothécaire agréé
- *Barry Kazandjian, BA, courtier immobilier
- *Garo Kazandjian, courtier immobilier
- *Alex Kazandjian, courtier immobilier
- *Arlene Der Ghougassian, courtier hypothécaire

RE/MAX 3000 INC. AGENCE IMMOBILIÈRE ET CABINET HYPOTHÉCAIRE